

Πρακτικός οδηγός της EASO: Αποκλεισμός

Σειρά πρακτικών οδηγιών της EASO

Ιανουάριος 2017

***Η Άμεση Ευρώπη είναι μια υπηρεσία που σας βοηθά να βρείτε
απαντήσεις στα ερωτήματά σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση.***

Αριθμός δωρεάν τηλεφωνικής κλήσης (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Ορισμένες εταιρείες κινητής τηλεφωνίας δεν επιτρέπουν την πρόσβαση στους αριθμούς 00800 ή ενδέχεται να χρεώνουν την κλήση.

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το Διαδίκτυο (<http://europa.eu>).

Print ISBN 978-92-9494-672-0 doi:10.2847/20680 BZ-06-16-228-EL-C
PDF ISBN 978-92-9494-627-0 doi:10.2847/380063 BZ-06-16-228-EL-N

© Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, 2017

Η EASO και τα άτομα που ενεργούν για λογαριασμό της δεν φέρουν ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στον παρόντα οδηγό.

Πρακτικός οδηγός της EASO: Αποκλεισμός

Σειρά πρακτικών οδηγιών της EASO

Ιανουάριος 2017

Εισαγωγή στον πρακτικό οδηγό για τον αποκλεισμό

Γιατί δημιουργήθηκε αυτός ο πρακτικός οδηγός; Ο πρακτικός οδηγός της EASO με τίτλο «Αποκλεισμός» έχει σχεδιαστεί για την υποστήριξη των υπαλλήλων που εξετάζουν υποθέσεις ασύλου («χειριστές υποθέσεων» ή «χειριστές») εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης στο καθημερινό τους έργο.

Σκοπός του είναι να συμβάλει στον εντοπισμό και στην εξέταση πιθανών περιπτώσεων αποκλεισμού.

Ο οδηγός έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις συναφείς νομικές απαιτήσεις και προτείνει μια πρακτική προσέγγιση σύμφωνα με την οποία τα πρότυπα του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ) παρουσιάζονται με τη μορφή καθοδήγησης όσον αφορά την καθημερινή ροή εργασιών.

Ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του οδηγού; Ο οδηγός επικεντρώνεται στις διατάξεις του άρθρου 12 παράγραφος 2 της οδηγίας για την αναγνώριση, το οποίο βασίζεται στο άρθρο 1ΣΤ της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, και στις διατάξεις του άρθρου 17 της οδηγίας για την αναγνώριση, δηλαδή στις διατάξεις που ρυθμίζουν τον αποκλεισμό σε περίπτωση που ο αιτών δεν δικαιούται διεθνή προστασία.

Ο οδηγός δεν καλύπτει τον αποκλεισμό που προβλέπεται στο άρθρο 12 παράγραφος 1 της οδηγίας για την αναγνώριση, βάσει των άρθρων 1Δ και 1Ε της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, δηλαδή την περίπτωση κατά την οποία ο αιτών ήδη απολαμβάνει προστασίας και, επομένως, δεν χρήζει προστασίας υπό το καθεστώς πρόσφυγα.

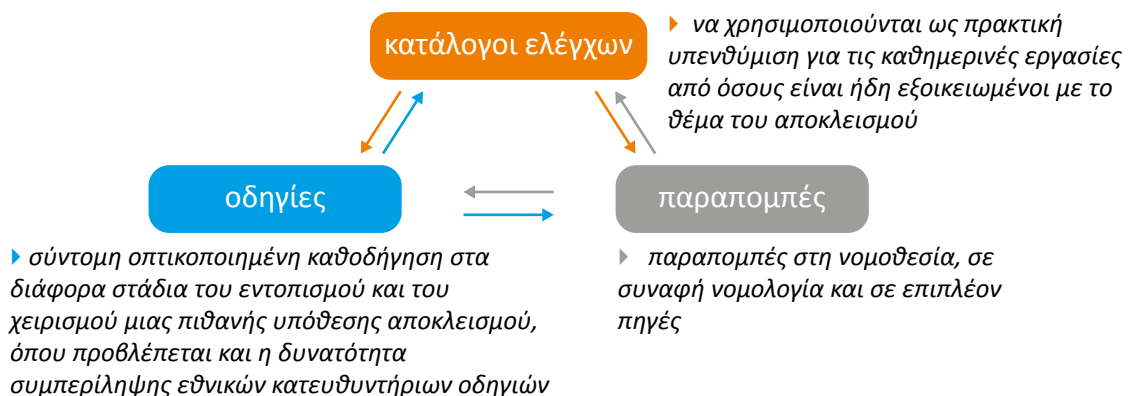
Οι περισσότερες έννοιες που εξετάζονται στον παρόντα οδηγό είναι έννοιες του ποινικού —εθνικού ή διεθνούς— δικαίου, καθώς και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Πρέπει, ωστόσο, να υπογραμμιστεί ότι ο αποκλεισμός αποτελεί έννοια του δικαίου για το άσυλο, το οποίο παρουσιάζει ιδιαιτερότητες ως προς την ουσία και τους σκοπούς του, και, ως εκ τούτου, ειδικές παράμετροι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Σε ποιον απευθύνεται αυτός ο πρακτικός οδηγός; Ο οδηγός απευθύνεται κυρίως στους/στις υπαλλήλους των εθνικών αποφαινόμενων αρχών για το καθεστώς του πρόσφυγα και, εν γένει, στους **χειριστές υποθέσεων** ασύλου. Η βασική ομάδα-στόχος είναι οι αρμόδιοι/-ες για τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων και για τη λήψη αποφάσεων, αλλά μπορεί επίσης να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για τους/τις υπαλλήλους που κάνουν την πρώτη επαφή, καθώς και για όλους όσους ενδέχεται να αναμειχθούν στον εντοπισμό και/ή στην εξέταση μιας υπόθεσης αποκλεισμού.

Ο πρακτικός οδηγός καλύπτει τις ανάγκες τόσο των υπαλλήλων που χειρίζονται για πρώτη φορά υποθέσεις αποκλεισμού όσο και υπαλλήλων με πολυετή εμπειρία, μεταξύ των οποίων και όσων εξειδικεύονται σε υποθέσεις αποκλεισμού: για τους μεν χρησιμεύει ως ενημερωτικό εργαλείο, για τους δε ως πρακτική υπενθύμιση.

Πώς πρέπει να χρησιμοποιείται ο πρακτικός οδηγός; Ο οδηγός είναι χωρισμένος σε τρεις θεματικές, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιούνται μεμονωμένα ή σε συνδυασμό, ανάλογα με τις ανάγκες του χρήστη. Οι θεματικές αυτές καθοδηγούν τον χρήστη, από τον εντοπισμό μιας πιθανής περίπτωσης αποκλεισμού έως την έκδοση γραπτής απόφασης και τις μετέπειτα ενέργειες.

Χρήση των θεματικών του πρακτικού οδηγού:

Συμπληρωματικά προς την παροχή δομημένης καθοδήγησης, αυτός ο πρακτικός οδηγός μπορεί να χρησιμεύσει και ως εργαλείο αυτοαξιολόγησης και/ή ποιοτικού ελέγχου.

Πώς δημιουργήθηκε αυτός ο πρακτικός οδηγός; Ο οδηγός δημιουργήθηκε από εμπειρογνώμονες των κρατών μελών, υπό τον συντονισμό της EASO και με την πολύτιμη συνεισφορά της Υπατης Αρμοστείας του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR). Προτού λάβει την οριστική μορφή του, ο οδηγός αποτέλεσε αντικείμενο διαβουλεύσεων με όλα τα κράτη της ΕΕ+.

Πώς συνδέεται ο πρακτικός οδηγός με άλλα υποστηρικτικά εργαλεία της EASO; Η αποστολή της EASO είναι να υποστηρίζει τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων μέσω κοινής κατάρτισης, κοινών προτύπων ποιότητας και κοινών πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής. Όπως όλα τα υποστηρικτικά εργαλεία της EASO, έτσι και ο πρακτικός οδηγός «Αποκλεισμός» βασίζεται στα κοινά πρότυπα του ΚΕΣΑ και εντάσσεται στο ίδιο πλαίσιο, οπότε θα πρέπει να θεωρείται συμπλήρωμα στα υπόλοιπα διαθέσιμα εργαλεία της EASO. Ιδιαίτερη προσοχή έχει δοθεί στη συνάφεια του οδηγού με τα εργαλεία αυτά, και ιδίως με την άκρως παρεμφερή θεματική ενότητα «Αποκλεισμός» του εκπαιδευτικού προγράμματος της EASO. Πολύτιμη πηγή για την κατάρτιση του οδηγού υπήρξε επίσης η έκδοση της EASO *Exclusion: Articles 12 and 17 Qualification Directive (2011/95/EU) — A Judicial Analysis* [Αποκλεισμός: Τα άρθρα 12 και 17 της οδηγίας για την αναγνώριση (2011/95/ΕΕ) — Νομική ανάλυση].

Ο πρακτικός οδηγός αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας του Πίνακα Ποιότητας της EASO και θα πρέπει να μελετηθεί σε συνδυασμό με άλλα διαθέσιμα πρακτικά εργαλεία —ιδίως με τον *Πρακτικό οδηγό της EASO: Προσωπική συνέντευξη* και τον *Πρακτικό οδηγό της EASO: Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων*.

Πώς συνδέεται αυτός ο πρακτικός οδηγός με την εθνική νομοθεσία και πρακτική; Πρόκειται για ένα εργαλείο που προτείνει μέσα ήπιας σύγκλισης και αποτυπώνει τις κοινές απαιτήσεις, προβλέποντας επίσης τη συμπερίληψη εθνικών προσεγγίσεων όσον αφορά τη νομοθεσία, την καθοδήγηση και τις διάφορες πρακτικές.

Ο οδηγός περιλαμβάνει ειδικές περιοχές στις οποίες κάθε εθνική αρχή μπορεί να παραθέσει παραπομπές σε συναφείς νομοθετικές πράξεις και κατευθυντήριες οδηγίες, προκειμένου να παράσχει στους χειριστές των υποθέσεων ολοκληρωμένη καθοδήγηση σχετικά με τον αποκλεισμό.

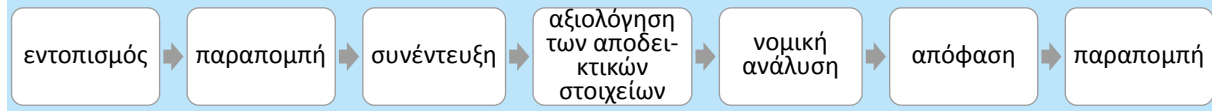
Περιεχόμενα

ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ.....	7
1. Τι είναι ο αποκλεισμός;	8
2. Εντοπισμός πιθανών περιπτώσεων αποκλεισμού	10
3. Παραπομπή και διαδικαστικές εγγυήσεις	12
4. Συνέντευξη σχετικά με τον αποκλεισμό	13
4.1. Προετοιμασία	13
4.2. Διεξαγωγή της συνέντευξης	16
5. Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων.....	19
6. Νομική ανάλυση.....	21
6.1. Προσδιορισμός πράξεων που εμπίπτουν στις προϋποθέσεις αποκλεισμού.....	21
6.2. Ατομική ευθύνη	29
7. Καθορίζοντας τα στοιχεία της απόφασης σχετικά με τον αποκλεισμό	36
8. Παραπομπή για έρευνα και/ή δίωξη	37
ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΕΛΕΓΧΩΝ	39
ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ.....	47

Πρακτικός οδηγός της ΕΑΣΟ:
Αποκλεισμός
ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ

1. Τι είναι ο αποκλεισμός; [κατάλογος ελέγχων]

Ο παρών οδηγός αναφέρεται στην έννοια του αποκλεισμού όπως αυτή εντάσσεται στο άρθρο 12 παράγραφος 2 της οδηγίας για την αναγνώριση, βάσει του άρθρου 1ΣΤ της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, και στο άρθρο 17 της οδηγίας για την αναγνώριση.

Στη συνέχεια παρατίθενται ορισμένα βασικά μηνύματα που εισάγουν τον χειριστή στο θέμα του αποκλεισμού:

□ Η εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού είναι υποχρεωτική [κατάλογος ελέγχων]

Όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστευτεί ότι ο αιτών έχει τελέσει πράξεις οι οποίες εμπίπτουν στις ρήτρες αποκλεισμού, η εφαρμογή των ρητρών είναι υποχρεωτική.

Ο αποκλεισμός είναι υποχρεωτικός για πράξεις οι οποίες εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 12 παράγραφος 2 της οδηγίας για την αναγνώριση, βάσει του άρθρου 1ΣΤ της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, και στις διατάξεις του άρθρου 17 παράγραφος 1 της οδηγίας για την αναγνώριση. Η μοναδική εξαίρεση από τον υποχρεωτικό χαρακτήρα των ρητρών αποκλεισμού προβλέπεται στο άρθρο 17 παράγραφος 3 της οδηγίας για την αναγνώριση (αποκλεισμός από την επικουρική προστασία λόγω άλλων εγκλημάτων τα οποία δεν χαρακτηρίζονται σοβαρά, υπό ορισμένες προϋποθέσεις).

□ Ο σκοπός του αποκλεισμού είναι η προάσπιση της ακεραιότητας του θεσμού του ασύλου [κατάλογος ελέγχων]

Ο αποκλεισμός εφαρμόζεται σε πρόσωπα τα οποία, υπό άλλες συνθήκες, θα πληρούσαν τις προϋποθέσεις χορήγησης διεθνούς προστασίας λόγω βάσιμου φόβου δίωξης ή πραγματικού κινδύνου σοβαρής βλάβης. Ο αποκλεισμός αποτελεί απαραίτητη εγγύηση για την προάσπιση της ακεραιότητας του θεσμού του ασύλου.

Υπάρχουν δύο βασικοί λόγοι για τον αποκλεισμό:

όσων δεν δικαιούνται διεθνή προστασία

1. Ορισμένες πράξεις είναι τόσο σοβαρές ώστε οι αιτούντες που μπορεί να θεωρηθούν υπεύθυνοι γι' αυτές δεν έχουν δικαίωμα υπαγωγής σε καθεστώς διεθνούς προστασίας.

όσων αποφεύγουν να λογοδοτήσουν για σοβαρά εγκλήματα

2. Το πλαίσιο της διεθνούς προστασίας δεν θα πρέπει να παρέχει προστασία σε όσους αποφεύγουν να λογοδοτήσουν για εγκλήματα που έχουν διαπράξει.

Δεδομένων των σοβαρών συνεπειών τους για τα πρόσωπα, οι ρήτρες αποκλεισμού θα πρέπει πάντα να ερμηνεύονται συσταλτικά και να εφαρμόζονται με μεγάλη προσοχή.

□ Λόγοι αποκλεισμού [κατάλογος ελέγχων]

Εφαρμόζεται αποκλεισμός σε περίπτωση που υπάρχουν **σοβαροί λόγοι να πιστεύεται** ότι ο αιτών έχει ατομική ευθύνη για πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό (ή, στην περίπτωση της επικουρικής προστασίας, ότι συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία ή την ασφάλεια του κράτους μέλους). Ο αποκλεισμός αιτιολογείται αποκλειστικά και μόνο βάσει των ακόλουθων λόγων:

Λόγοι αποκλεισμού	
καθεστώς πρόσφυγα	<ul style="list-style-type: none"> εγκλήματα κατά της ειρήνης, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα εκτός της χώρας εισδοχής προτού ο αιτών γίνει δεκτός ως πρόσφυγας πράξεις που αντιβαίνουν στις αρχές και τους σκοπούς των Ηνωμένων Εθνών
επικουρική προστασία	<ul style="list-style-type: none"> εγκλήματα κατά της ειρήνης, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας σοβαρά εγκλήματα πράξεις που αντιβαίνουν στις αρχές και τους σκοπούς των Ηνωμένων Εθνών κίνδυνος για την κοινωνία ή για την ασφάλεια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται ο αιτών άλλα εγκλήματα (υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις)

Οι λόγοι για τον αποκλεισμό από το καθεστώς πρόσφυγα και από το καθεστώς επικουρικής προστασίας είναι παρόμοιοι, αν και όχι πανομοιότυποι, και βασίζονται στις διατάξεις του άρθρου 1ΣΤ της Σύμβασης της Γενεύης του 1951. Στο άρθρο 17 παράγραφος 1 της οδηγίας για την αναγνώριση δεν συμπεριλαμβάνονται κάποιες από τις απαιτήσεις για τα σοβαρά εγκλήματα [άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας για την αναγνώριση] και προβλέπονται επιπλέον λόγοι αποκλεισμού από το καθεστώς επικουρικής προστασίας [άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και άρθρο 17 παράγραφος 3 της οδηγίας για την αναγνώριση].

Περισσότερες οδηγίες σχετικά με το ποιες χαρακτηρίζονται ως πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό και σχετικά με τον καταλογισμό της ατομικής ευθύνης παρέχονται στη συνέχεια, στις αντίστοιχες ενότητες.

Το πλήρες κείμενο αυτών των νομικών διατάξεων διατίθεται **εδώ**.

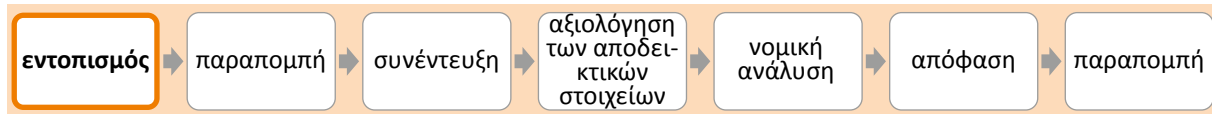
□ Το κράτος φέρει το βάρος της απόδειξης της υπαγωγής στα κριτήρια αποκλεισμού [κατάλογος ελέγχων]

Το κράτος φέρει το βάρος της απόδειξης ότι πληρούνται τα κριτήρια αποκλεισμού, ενώ ο αιτών έχει την υποχρέωση να συνεργαστεί για την εξακρίβωση όλων των πραγματικών περιστατικών και των συνθηκών που σχετίζονται με την αίτησή του. Ενστάσεις προβάλλει συνήθως ο αιτών. Πάντως, ο χειριστής της υπόθεσης έχει την υποχρέωση να διερευνήσει διεξοδικά όλες τις περιστάσεις, περιλαμβανομένων των ενστάσεων του αιτούντος, ανεξάρτητα εάν αυτές προβάλλονται ή όχι ρητά από τον αιτούντα.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι, αν και ο αποκλεισμός στηρίζεται σε πλήθος εννοιών και ορισμών του ποινικού δικαίου, το μέτρο της απόδειξης που εφαρμόζεται για τον αποκλεισμό δεν είναι τόσο αυστηρό όσο το μέτρο «πέρα από κάθε εύλογη αμφιβολία» που εφαρμόζεται για τον καταλογισμό ποινικής ευθύνης. Για να ικανοποιηθεί το μέτρο «σοβαροί λόγοι να πιστεύεται» απαιτούνται σαφή και αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία.

Περισσότερες οδηγίες σχετικά με την αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων παρέχονται στη συνέχεια, στην παράγραφο 5.

2. Εντοπισμός πιθανών περιπτώσεων αποκλεισμού [κατάλογος ελέγχων]

Πιθανές περιπτώσεις αποκλεισμού είναι δυνατόν να εντοπιστούν σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου. Μπορεί να εντοπιστούν ήδη από την έναρξη της διαδικασίας ασύλου, βάσει των πληροφοριών που παρέχονται στην αίτηση και/ή άλλων διαθέσιμων πληροφοριών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδείξεις σχετικά με πιθανές πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό δεν προκύπτουν ούτε πριν από την προσωπική συνέντευξη ούτε καν μετά τη χορήγηση διεθνούς προστασίας.

Για να εντοπίζονται οι περιπτώσεις αποκλεισμού όσο το δυνατόν νωρίτερα, όσοι συμμετέχουν στη διαδικασία ασύλου πρέπει να αναγνωρίζουν τις πιθανές ενδείξεις, ιδίως εκείνες που σχετίζονται με συγκεκριμένες χώρες καταγωγής.

Είναι σημαντικό να συλλέγονται όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πρόσωπο, το παρελθόν, το ιστορικό του τόπου διαμονής του, το επαγγελματικό ιστορικό του, την οικογένειά του, τη στρατιωτική του θητεία (εάν συντρέχει περίπτωση), τις πολιτικές του πεποιθήσεις, τη συμμετοχή του σε ομάδες, τα δρομολόγια που ακολούθησε και άλλες σχετικές πληροφορίες. Πρέπει να επισημανθεί ότι συχνά, τόσο για την υπαγωγή όσο και για τον αποκλεισμό, λαμβάνονται υπόψη παράμετροι που συνδέονται στενά μεταξύ τους. Οι χειριστές της υπόθεσης θα πρέπει να εξετάζουν όλες τις πιθανότητες, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή σε πιθανές ενδείξεις αποκλεισμού.

□ Χρησιμοποιήστε τις διαθέσιμες πηγές εντοπισμού [κατάλογος ελέγχων]

Στην περίπτωση ζητημάτων αποκλεισμού και/ή εθνικής ασφάλειας που αφορούν συγκεκριμένες χώρες καταγωγής ενδέχεται να υπάρχουν περαιτέρω οδηγίες σχετικά με πιθανές ενδείξεις. Για να εξακριβώσουν εάν απαιτείται να εξεταστεί διεξοδικά η περίπτωση αποκλεισμού, οι χειριστές των υποθέσεων μπορούν να αντλήσουν χρήσιμες πληροφορίες από καταλόγους ενδείξεων, οι οποίες σκιαγραφούν τα πιο συναφή και τα πιθανότερα προφίλ.

Τα έγγραφα αυτά μπορούν να χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με τον παρόντα οδηγό.

Εθνική πρακτική:

□ Εξετάστε τις διαθέσιμες πληροφορίες [κατάλογος ελέγχων]

Για την εξέταση των περιπτώσεων αποκλεισμού και των περιπτώσεων υπαγωγής λαμβάνονται υπόψη οι ίδιες πιθανές πηγές πληροφοριών.

Στη συνέχεια απαριθμούνται **ενδεικτικά** τα πιθανά αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία μπορούν να περιέχουν πιθανές ενδείξεις και περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τον αποκλεισμό:

- έγγραφα ταυτότητας και ταξιδιωτικά έγγραφα
- πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής (ΠΧΚ)
- αίτημα έκδοσης, απόφαση έκδοσης, ποινικό μητρώο και εντάλματα σύλληψης
- πληροφορίες από επίσημες βάσεις δεδομένων
- δηλώσεις του αιτούντος, μεταξύ άλλων στην αρχική αίτηση και στις συνεντεύξεις
- δηλώσεις άλλων (συγγενών, τρίτων)
- πηγές ανοιχτής πρόσβασης και μέσα κοινωνικής δικτύωσης (ανάλογα με την εθνική πρακτική) κτλ

Τα στοιχεία αυτά θα μπορούσαν να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με τους πιθανούς λόγους αποκλεισμού, καθώς και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του αιτούντος, βοηθώντας τον χειριστή της υπόθεσης να προετοιμαστεί για τη συνέντευξη.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα διάφορα αποδεικτικά στοιχεία και το πώς αυτά λαμβάνονται υπόψη παρέχει ο *Πρακτικός οδηγός της ΕΑΣΟ: Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων*.

□ Πιθανά προφίλ [κατάλογος ελέγχων]

Οι εξεταστές πρέπει να μπορούν να αναγνωρίζουν τις περιπτώσεις αποκλεισμού, να βρίσκονται σε ετοιμότητα και να έχουν μελετήσει τις σχετικές πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής («ΠΧΚ»), καθώς και να έχουν ελέγξει τον φάκελο για βασικά στοιχεία.

Πρέπει να επισημανθεί ότι δεν είναι δυνατόν να γίνει διεξοδική απαρίθμηση των περιστάσεων που υποδεικνύουν ότι θα μπορούσε να εξεταστεί η περίπτωση αποκλεισμού.

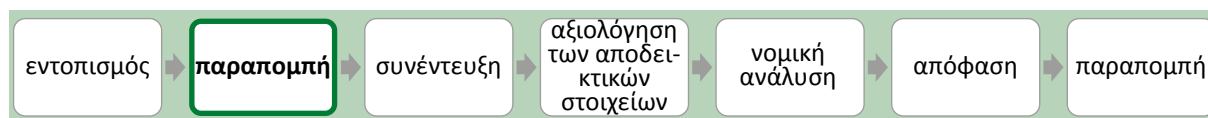
Ο ακόλουθος κατάλογος παραδειγμάτων προφίλ είναι **ενδεικτικός**.

Η πιθανή σημασία αυτών των ενδείξεων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη χώρα καταγωγής:	
<ul style="list-style-type: none"> ▶ στρατιώτης ▶ ομάδα ανταρτών ▶ παραστρατιωτική ομάδα ▶ αστυνομία (ή συγκεκριμένα σώματα της αστυνομίας) ▶ υπηρεσίες πληροφοριών 	<p>Όταν οι ΠΧΚ υποδεικνύουν ότι έχουν διαπραχθεί σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου (στην περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης) ή των δικαιωμάτων του ανθρώπου από τους προαναφερθέντες φορείς, η περίπτωση να εντάσσεται ο αιτών σε κάποιο από αυτά τα προφίλ αποτελεί ένδειξη η οποία πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω.</p> <p>Θα πρέπει να συγκεντρωθούν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τον χρόνο, τον τόπο, τη μονάδα υπηρεσίας, τους ανωτέρους και/ή τους υφισταμένους, τα καθήκοντα κ.λπ., προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ μέλος της κυβέρνησης ▶ δημόσιος υπάλληλος 	<p>Εάν ο αιτών προέρχεται από χώρα με αυταρχικό καθεστώς, η πιθανή συμμετοχή του στην κυβέρνηση αποτελεί ένδειξη που πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω.</p> <p>Η εκτίμηση του βαθμού συμμετοχής, του ρόλου και των αρμοδιοτήτων μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με τη χώρα καταγωγής.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ μέλος οργάνωσης 	<p>Οι σκοποί, οι μέθοδοι και οι δραστηριότητες της οργάνωσης, ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του αιτούντος, καθώς και η θέση του στην οργάνωση μπορούν να αποτελούν ένδειξη ότι θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο εφαρμογής των ρητρών αποκλεισμού.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ πρόσωπα που συνδέονται με άλλους τρόπους με τις παραπάνω κατηγορίες 	<p>Σε ορισμένες περιπτώσεις, πρόσωπα τα οποία δεν ανήκουν επισήμως στις παραπάνω κατηγορίες ενδέχεται να εμπλέκονται σε πράξεις προσώπων που ανήκουν σε αυτές. Για παράδειγμα, γιατροί που συμμετέχουν σε βασανιστήρια ή στον ακρωτηριασμό γυναικείων γεννητικών οργάνων, χημικοί μηχανικοί που κατασκευάζουν όπλα, πολίτες που ενεργούν ως πληροφοριοδότες κ.λπ.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ σχέση με κάποιο περιστατικό 	<p>Από τις πληροφορίες σχετικά με τον αιτούντα (π.χ. τόπος κατοικίας, διαδρομή που ακολούθησε) μπορεί να προκύπτει ότι αυτός συνδέεται με κάποιο περιστατικό το οποίο εγείρει ζήτημα εφαρμογής των ρητρών αποκλεισμού.</p>

Επιπροσθέτως, και χωρίς να υπάρχει σύνδεση με πληροφορίες που αφορούν τη χώρα καταγωγής:

<ul style="list-style-type: none"> ▶ εγκληματική πράξη 	<p>Η ύπαρξη ενδείξεων ότι ο αιτών έχει διαπράξει εγκληματική πράξη μπορεί να εγείρει ζήτημα εφαρμογής των ρητρών αποκλεισμού. Επισημαίνεται ότι έγκλημα μπορεί να θεωρηθεί και η απόπειρα.</p>
--	--

3. Παραπομπή και διαδικαστικές εγγυήσεις [κατάλογος ελέγχων]

Ανάλογα με την εθνική πρακτική, οι πιθανές περιπτώσεις αποκλεισμού συνεπάγονται την κίνηση συγκεκριμένων διαδικαστικών ενεργειών:

- Εάν προβλέπεται από την εθνική πρακτική, παραπέμψτε την πιθανή υπόθεση αποκλεισμού [κατάλογος ελέγχων]

Ανάλογα με την εθνική πρακτική, μπορεί να απαιτείται παραπομπή των (πιθανών) περιπτώσεων αποκλεισμού σε εξειδικευμένη μονάδα, εξειδικευμένο χειριστή ή ανώτερο συνάδελφο κ.λπ.

Εθνική πρακτική:

- Διασφαλίστε ότι εφαρμόζονται οι προβλεπόμενες διαδικαστικές εγγυήσεις [κατάλογος ελέγχων]

Σε ορισμένες περιπτώσεις, εκτός από τις γενικές διαδικαστικές εγγυήσεις που προβλέπονται για τη διαδικασία ασύλου, μπορούν να εφαρμόζονται ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις όταν εξετάζεται μια πιθανή περίπτωση αποκλεισμού:

- Διορισμός νομικού συμβούλου, ανάλογα με την περίπτωση [κατάλογος ελέγχων]

Εθνική πρακτική:

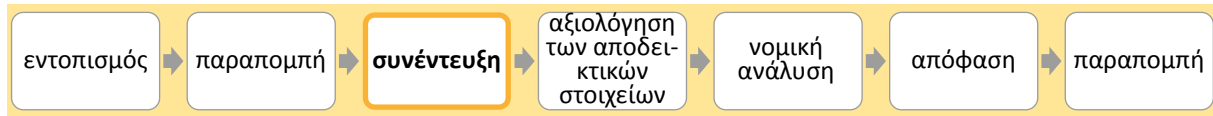
- Ενημέρωση του αιτούντος (και/ή του νομικού του συμβούλου) σχετικά με το ότι εξετάζεται το ενδεχόμενο αποκλεισμού [κατάλογος ελέγχων]

Εθνική πρακτική:

- Άλλες ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις, εάν υπάρχουν [κατάλογος ελέγχων]

Εθνική πρακτική:

4. Συνέντευξη σχετικά με τον αποκλεισμό [κατάλογος ελέγχων]

Η συνέντευξη έχει θεμελιώδη σημασία για την επακριβή αξιολόγηση του εάν ο αιτών πρέπει να αποκλειστεί ή όχι από το καθεστώς διεθνούς προστασίας. Παρέχει στον χειριστή της υπόθεσης τη δυνατότητα να έρθει σε απευθείας επαφή με τον αιτούντα και, κυρίως, να εκθέσει τα αποδεικτικά στοιχεία δίνοντας στον αιτούντα την ουσιαστική ευκαιρία να τα αντικρούσει.

Ανάλογα με την εθνική πρακτική και την εκάστοτε υπόθεση, η συνέντευξη σχετικά με τον αποκλεισμό μπορεί να αποτελεί μέρος της (γενικής) προσωπικής συνέντευξης ή ξεχωριστή συνέντευξη η οποία επικεντρώνεται σε ζητήματα αποκλεισμού.

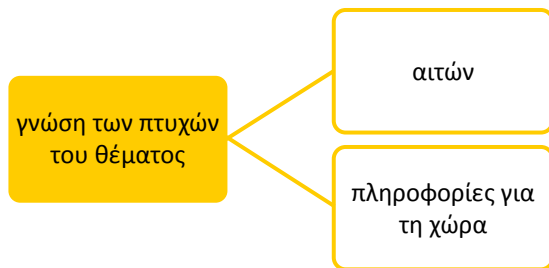
Σε αυτήν την ενότητα του πρακτικού οδηγού επισημαίνονται ορισμένες πτυχές της προετοιμασίας και της διεξαγωγής της συνέντευξης οι οποίες έχουν ιδιαίτερη σημασία στη διερεύνηση του αποκλεισμού.

Οι γενικές οδηγίες σχετικά με τη συνέντευξη που παρέχει ο [Πρακτικός οδηγός της EASO: Προσωπική συνέντευξη](#) εξακολουθούν να ισχύουν.

4.1. Προετοιμασία [κατάλογος ελέγχων]

□ Σημασία της προετοιμασίας — «εξοικειωθείτε με το θέμα» [κατάλογος ελέγχων]

Η προετοιμασία διαδραματίζει βασικό ρόλο στη διεξαγωγή μιας συνέντευξης σχετικά με τον αποκλεισμό. Αποτελείται από δύο σκέλη:

Η εξοικείωση με το θέμα (1. τον αιτούντα και 2. τη χώρα που σχετίζεται με τον αποκλεισμό) έχει καίρια σημασία για την αντιμετώπιση ζητημάτων αποκλεισμού κατά τη διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης.

Πριν από τη συνέντευξη, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να μελετήσει όλες τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή του σχετικά με τον αιτούντα. Θα πρέπει επίσης να αναζητήσει λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη χώρα στην οποία είναι πιθανό να έχουν διαπραχθεί πράξεις οι οποίες συνεπάγονται αποκλεισμό. Ανάλογα με την περίπτωση,

η αναζήτηση αυτή θα περιλαμβάνει τόσο ιστορικά όσο και επίκαιρα γεγονότα. Κατά τη διεξαγωγή έρευνας για τον αιτούντα και τη χώρα, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να χρησιμοποιεί κάθε διαθέσιμη και αξιόπιστη πληροφορία. Μπορεί επίσης να χρειαστεί να συγκεντρώσει συμπληρωματικές πληροφορίες, οι οποίες πρέπει να αφορούν όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένα την εκάστοτε υπόθεση.

□ Ανατρέξτε στις συναφείς εθνικές κατευθυντήριες οδηγίες και στη συναφή νομολογία [κατάλογος ελέγχων]

Ενδέχεται να υπάρχουν γενικές και/ή ειδικές κατευθυντήριες οδηγίες που ισχύουν στην εκάστοτε χώρα σχετικά με τη διεξαγωγή μιας συνέντευξης με θέμα τον αποκλεισμό. Επίσης, κατά την προετοιμασία για τη διερεύνηση των σχετικών πληροφοριών μπορεί να είναι χρήσιμη η νομολογία.

Εθνική πρακτική:

--

□ Προσδιορίστε, στο μέτρο του δυνατού, τα πραγματικά περιστατικά που σχετίζονται με τον αποκλεισμό [κατάλογος ελέγχων]

Ως πραγματικά περιστατικά νοούνται εκείνα τα οποία είναι ουσιαστικής σημασίας για τη λήψη απόφασης επί της αίτησης.

Είναι σημαντικό ο χειριστής της υπόθεσης να διακρίνει τα ουσιώδη από τα επουσιώδη περιστατικά κατά τη διερεύνηση γεγονότων του παρελθόντος ή του παρόντος.

Οι ρήτρες αποκλεισμού συνδέονται άμεσα με τα ουσιώδη περιστατικά που σχετίζονται με τον αποκλεισμό.

Για να προσδιορίσει ποια είναι τα πραγματικά περιστατικά, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να εξετάσει όλα τα πιθανά αποδεικτικά στοιχεία για την εκάστοτε συγκεκριμένη περίπτωση.

Τα πραγματικά περιστατικά πρέπει να προσδιορίζονται το συντομότερο δυνατόν. Η καλή προετοιμασία για την υπό εξέταση υπόθεση και την αντίστοιχη χώρα μπορεί να βοηθήσει τον χειριστή της υπόθεσης να προσδιορίσει τα πραγματικά περιστατικά και να αντιδράσει στα λεγόμενα του αιτούντος κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Αντιθέτως, χωρίς προετοιμασία, μπορεί να μην είναι δυνατόν να προσδιοριστούν τα πραγματικά περιστατικά ούτε να διαχωριστούν από τυχόν δευτερεύοντα ζητήματα, όπως μπορεί επίσης να είναι αδύνατον να προσδιοριστούν και να αξιολογηθούν με ακρίβεια διάφορα ζητήματα κατά τη συνέντευξη, με πιθανό αποτέλεσμα τη λήψη αστήρικτων και εσφαλμένων αποφάσεων.

Κάτι τέτοιο δεν σημαίνει φυσικά ότι κατά την προετοιμασία ή τη διάρκεια μιας συνέντευξης προσδιορίζονται πάντα όλα τα πραγματικά περιστατικά. Τα πραγματικά περιστατικά μπορούν, για πολλούς λόγους, να ανακλύψουν σε μεταγενέστερο στάδιο. Για τον λόγο αυτό ο χειριστής δεν θα πρέπει να σπεύδει να βγάλει συμπεράσματα.

□ Προετοιμάστε σχεδιάγραμμα ελέγχου [κατάλογος ελέγχων]

Κάθε χειριστής αναπτύσσει τη δική του μέθοδο προετοιμασίας. Μετά τον προσδιορισμό των πραγματικών περιστατικών, μπορεί να είναι χρήσιμο να καθοριστεί ένα χρονοδιάγραμμα για την κάλυψη των διαφόρων ζητημάτων κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Το πόσο λεπτομερές θα είναι το σχεδιάγραμμα εργασιών του χειριστή της υπόθεσης επαφίεται στη διακριτική του ευχέρεια —θα πρέπει, ωστόσο, να παραμένει προσηλωμένος στον σκοπό της συνέντευξης, επιδεικνύοντας παράλληλα ευελιξία.

Η τήρηση χρονολογικής σειράς ή λογικής/θεματικής δομής είναι χρήσιμη για την οργάνωση της συνέντευξης και μπορεί να συμβάλει στην έκδοση απόφασης. Πρέπει, ωστόσο, να διατηρείται κάποια ισορροπία, καθώς ένα υπερβολικά περιγραφικό σχεδιάγραμμα εργασιών μπορεί να είναι αντιπαραγωγικό για τους σκοπούς της συνέντευξης.

Το σχεδιάγραμμα των εργασιών θα πρέπει να καλύπτει τα πραγματικά περιστατικά, δηλαδή πληροφορίες που σχετίζονται με τις ρήτρες αποκλεισμού, περιλαμβανομένων πτυχών που σχετίζονται με την ατομική ευθύνη, εφόσον στο συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας έχουν προκύψει τέτοιες πληροφορίες. Εάν σε αυτό το στάδιο προκύψουν ζητήματα αξιοπιστίας, αυτά μπορούν να συμπεριληφθούν στο σχεδιάγραμμα της υπόθεσης προκειμένου να εξεταστούν κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.

□ Προετοιμαστείτε ψυχολογικά [κατάλογος ελέγχων]

Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να διαθέσει αρκετό χρόνο προκειμένου να κατανοήσει ποιο είναι το πρόσωπο που θα υποβληθεί σε συνέντευξη και τους λόγους για τους οποίους θα συμβεί αυτό. Θα πρέπει επίσης να λάβει υπόψη ότι μια συνέντευξη αποκλεισμού μπορεί να διεξαχθεί σε έντονο κλίμα ή να έχει μεγάλη διάρκεια.

Μερικοί από τους αιτούντες που υποβάλλονται σε συνέντευξη σχετικά με ζητήματα που πιθανώς συνεπάγονται αποκλεισμό μπορεί να είναι πρόσωπα κύρους. Για παράδειγμα, ο αιτών μπορεί στο παρελθόν να κατείχε κάποια θέση εξουσίας ή να έχει εκπαιδευθεί σε τεχνικές κατασκοπείας και αντικατασκοπείας.

Ορισμένοι αιτούντες, ακόμη και σε πιθανές υποθέσεις αποκλεισμού, μπορεί να έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες ή να έχουν άλλες ειδικές ανάγκες λόγω της ευάλωτης κατάστασής τους. Είναι σημαντικό να το θυμάστε και να το λαμβάνετε αυτό υπόψη στο στάδιο της ψυχολογικής προετοιμασίας.

Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να διερωτάται ποιες συμπεριφορές, σκέψεις ή προκαταλήψεις του που σχετίζονται με την υπόθεση ενδέχεται να επηρεάσουν την αντικειμενικότητά του, και να προσπαθήσει να τις αποφύγει.

□ Ρυθμίστε τα πρακτικά ζητήματα [κατάλογος ελέγχων]

□ Εξετάστε εάν είναι σκόπιμη η συμμετοχή και άλλου χειριστή [κατάλογος ελέγχων]

Ανάλογα με το προφίλ του αιτούντος και την εθνική πρακτική, μπορεί να είναι σκόπιμο να συμμετάσχει και άλλος χειριστής στη διεξαγωγή της συνέντευξης. Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ειδικότερες περιστάσεις, καθώς και το διαθέσιμο υλικό για τη δομή της συνέντευξης.

Σε ορισμένες χώρες είναι πιθανό να ισχύουν ειδικοί κανόνες σχετικά με τη συμμετοχή και άλλου χειριστή στις (πιθανές) υποθέσεις αποκλεισμού.

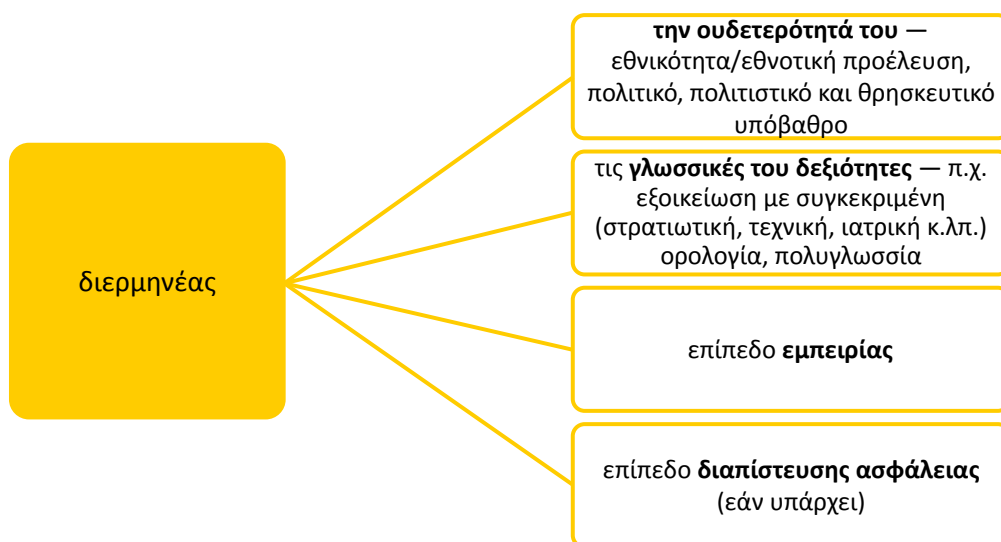
Εθνική πρακτική:

□ Μέτρα ασφάλειας [κατάλογος ελέγχων]

Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα ασφάλειας σύμφωνα με την εθνική πρακτική.

□ Επιλογή του διερμηνέα [κατάλογος ελέγχων]

Για την επιλογή διερμηνέα, συνιστάται να λάβετε υπόψη:

□ Ενημέρωση του διερμηνέα [κατάλογος ελέγχων]

Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να δώσει στον διερμηνέα το περιθώριο να προετοιμαστεί ψυχολογικά για τη συνέντευξη. Η ψυχολογική προετοιμασία είναι σημαντική τόσο για τον χειριστή της υπόθεσης όσο και για τον διερμηνέα. Ο διερμηνέας θα πρέπει να ενημερωθεί από τον χειριστή σχετικά με τη φύση της υπόθεσης πριν από την έναρξη της συνέντευξης. Δεδομένου ότι τίθεται ζήτημα πιθανού αποκλεισμού, ο διερμηνέας μπορεί επίσης να ενημερωθεί σχετικά με τα θέματα που θα συζητηθούν, καθώς κάτι τέτοιο μπορεί να τον βοηθήσει να διαμορφώσει την προσέγγισή του και να προετοιμαστεί.

Επίσης, μπορεί να είναι σκόπιμο να ενημερώσει ο χειριστής της υπόθεσης τον διερμηνέα σχετικά με το ενδεχόμενο παράτασης της συνέντευξης πέραν της συνηθισμένης της διάρκειας.

Θα πρέπει να επισημανθεί στον διερμηνέα ότι οφείλει να τηρεί τις αρχές της εμπιστευτικότητας και της ουδετερότητας.

□ Πιθανότητα συμπληρωματικής συνέντευξης [κατάλογος ελέγχων]

Ανάλογα με την περιπλοκότητα της υπόθεσης, μπορεί να είναι απαραίτητο να διεξαχθούν περισσότερες από μία συνεντεύξεις.

4.2. Διεξαγωγή της συνέντευξης [κατάλογος ελέγχων]

□ Ενημερώστε τον αιτούντα σύμφωνα με την εθνική πρακτική [κατάλογος ελέγχων]

Στην αρχή μιας συνέντευξης σχετικά με τον αποκλεισμό μπορεί να χρειαστεί να παρασχεθούν συγκεκριμένες πληροφορίες. Ανάλογα με την εθνική πρακτική, κάτι τέτοιο μπορεί να περιλαμβάνει την ενημέρωση του αιτούντος σχετικά με το ότι θα εξεταστούν ζητήματα που αφορούν τον πιθανό αποκλεισμό του.

Εθνική πρακτική:

□ Βεβαιωθείτε ότι ο διερμηνέας τηρεί την ενδεδειγμένη στάση [κατάλογος ελέγχων]

Σε περίπτωση που ο χειριστής της υπόθεσης έχει αμφιβολίες σχετικά με την ικανότητα ή τη συμπεριφορά του διερμηνέα, αυτές θα πρέπει να αντιμετωπίζονται σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες (για παράδειγμα, παραπέμποντας το ζήτημα σε ανώτερους υπαλλήλους). Η συνέντευξη ενδέχεται να χρειαστεί να αναβληθεί και να πραγματοποιηθεί εκ νέου με διαφορετικό διερμηνέα.

□ Τηρείτε επαγγελματική στάση [κατάλογος ελέγχων]

Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να συμπεριφέρεται με επαγγελματισμό σε κάθε περίπτωση και να διασφαλίζει ότι η στάση του κατά τη λεκτική και τη μη λεκτική επικοινωνία δεν εκλαμβάνεται ως επικριτική.

□ Χρησιμοποιήστε κατάλληλες τεχνικές συνέντευξης [κατάλογος ελέγχων]

Ο σκοπός της συνέντευξης είναι να εξακριβωθούν τα ουσιώδη περιστατικά, να εξεταστούν τα αποδεικτικά στοιχεία και να δοθεί στον αιτούντα η ευκαιρία να παρουσιάσει την υπόθεσή του.

□ Ακολουθήστε εξατομικευμένη προσέγγιση [κατάλογος ελέγχων]

Κάθε αιτών είναι διαφορετικός. Ο χειριστής θα πρέπει να έχει υπόψη ότι ορισμένα από τα πρόσωπα που υποβάλλονται σε συνέντευξη σχετικά με τον αποκλεισμό μπορεί να ήταν υψηλά ιστάμενα πρόσωπα στη χώρα καταγωγής τους. Αντιθέτως, ορισμένοι αιτούντες μπορεί να μην έχουν λάβει καθόλου μόρφωση ή η μόρφωσή τους να είναι ελλιπής. Είναι σημαντικό να προσαρμόζετε όλες τις ερωτήσεις στο κατάλληλο επίπεδο προκειμένου να γίνονται κατανοητές.

□ Επενδύστε στη δημιουργία οικειότητας [κατάλογος ελέγχων]

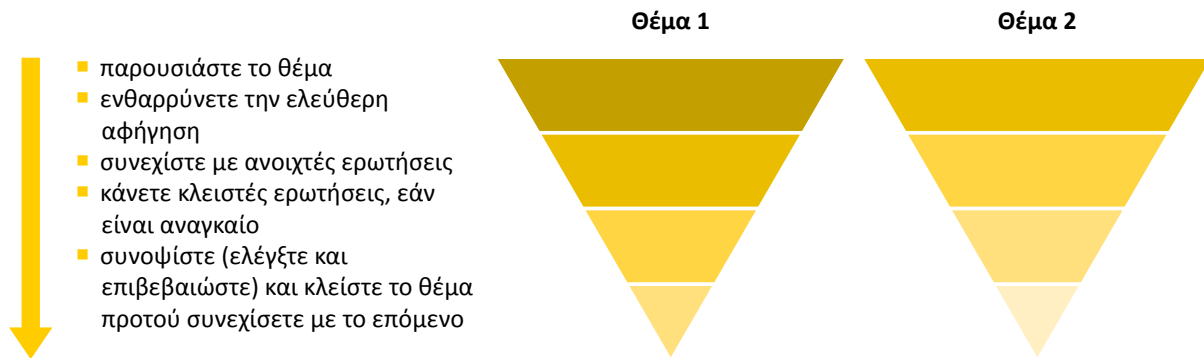
Η δημιουργία οικειότητας με τον αιτούντα έχει πολύ μεγάλη σημασία. Μια καλή πρακτική είναι να ξεκινήσετε τη συνέντευξη θίγοντας θέματα τα οποία δεν σχετίζονται άμεσα με τα ουσιώδη περιστατικά. Θα μπορούσατε, για παράδειγμα, να ξεκινήσετε μια συζήτηση σχετικά με την οικογένεια του αιτούντος, τη μόρφωσή του και τη ζωή του μετά την είσοδό του στο κράτος μέλος, κ.λπ. Η προσέγγιση αυτή βοηθάει γενικά όλους όσοι συμμετέχουν στη συνέντευξη να αισθανθούν πιο άνετα.

Δεν συνιστάται να ξεκινάτε τη συνέντευξη με ερωτήσεις που αφορούν άμεσα κάποιο ζήτημα που μπορεί να συνεπάγεται αποκλεισμό, διότι υπάρχει η πιθανότητα ο αιτών να γίνει αμυντικός, επιφυλακτικός και μη συνεργάσιμος κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, με αποτέλεσμα να υπονομευθεί η ποιότητα των συλλεγόμενων πληροφοριών και, κατ' επέκταση, της απόφασης.

Για τη δημιουργία οικειότητας, μπορείτε επίσης να υπενθυμίσετε στον αιτούντα ότι η συνέντευξη αφορά τη χορήγηση ασύλου, δηλαδή ότι σκοπός της είναι να εξεταστεί εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας.

□ **Εφαρμόστε προσέγγιση «από το γενικό στο ειδικό»** [κατάλογος ελέγχων]

Η προσέγγιση «από το γενικό στο ειδικό» αφορά τον τρόπο με τον οποίο ο χειριστής οργανώνει τη δομή της συνέντευξης. Για κάθε σημαντικό θέμα, ο χειριστής θα πρέπει να ξεκινά με την παρουσίαση του θέματος και να συνεχίζει καλώντας τον αιτούντα να εξιστορήσει μόνος του τα γεγονότα, απευθύνοντάς του στο τέλος ανοιχτές ερωτήσεις και, μόνο εάν είναι αναγκαίο, κλειστές ερωτήσεις. Με αυτήν την προσέγγιση ο χειριστής μπορεί να προσδιορίσει τα βασικά ζητήματα κατά την ελεύθερη αφήγηση, καθώς και να λάβει αυθόρμητες πληροφορίες που αφορούν άμεσα τον σκοπό της συνέντευξης. Οι πληροφορίες που παρέχονται κατ' αυτόν τον τρόπο είναι συνήθως αναλυτικότερες και καλύτερης ποιότητας από τις πληροφορίες που αντλούνται με κλειστές ερωτήσεις.

□ **Χρησιμοποιήστε ανοιχτές ερωτήσεις και ενθαρρύνετε την ελεύθερη αφήγηση**

Στόχος της **ελεύθερης αφήγησης** είναι να αντλήσετε όσο το δυνατόν περισσότερες αξιόπιστες και ακριβείς πληροφορίες δίνοντας στον αιτούντα την ευκαιρία να παρουσιάσει χωρίς διακοπές τα σχετικά πραγματικά περιστατικά. Το να δοθεί στον αιτούντα η δυνατότητα να παράσχει πληροφορίες σχετικά με το γενικό πλαίσιο αποτελεί σημαντικό σκέλος για τη διεξαγωγή μιας συνέντευξης σχετικά με τον αποκλεισμό.

Οι **ανοιχτές ερωτήσεις** διευκολύνουν τη διερεύνηση κάθε σημαντικού ζητήματος και ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο να παραβλέψει ο χειριστής σημαντικές πληροφορίες.

Ορισμένοι αιτούντες μπορεί να δυσκολεύονται να αφηγηθούν με δικά τους λόγια τα γεγονότα ή να μη θέλουν να απαντήσουν σε ερωτήσεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο χειριστής θα πρέπει να προσπαθεί να αναλάβει πιο ενεργό ρόλο και να θέτει πιο συγκεκριμένες ερωτήσεις, αλλά θα πρέπει ταυτόχρονα να θυμάται να κάνει μια εισαγωγή σε όλα τα θέματα και να ξεκινά πάντοτε νέα θέματα θέτοντας ανοιχτές ερωτήσεις. Παρόλο που είναι σημαντικό να ενθαρρύνει την ελεύθερη αφήγηση και να κάνει ανοιχτές ερωτήσεις, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει πάντα να διασφαλίζει ότι ο αιτών απαντά στην ερώτηση που του τίθεται.

Οι **κλειστές ερωτήσεις** μπορούν ομοίως να είναι χρήσιμες εφόσον υπάρχουν στοιχεία που πρέπει να διευκρινιστούν ή να επιβεβαιωθούν (χρονικές περίοδοι, ονόματα, ημερομηνίες κ.λπ.). Οι ερωτήσεις αυτές επιτρέπουν στον χειριστή να διερευνήσει όλες τις υπόλοιπες σημαντικές πληροφορίες προτού κλείσει το θέμα. Παρ' όλα αυτά, η υπερβολικά συχνή χρήση κλειστών ερωτήσεων μπορεί να περιορίσει τον βαθμό συμμετοχής του αιτούντος στη συνέντευξη, γεγονός που υπονομεύει την ποιότητα και την ακρίβεια των πληροφοριών.

□ **Ελέγξτε και επιβεβαιώστε** [κατάλογος ελέγχων]

Μια καλή πρακτική κατά τη διεξαγωγή μιας συνέντευξης σχετικά με τον αποκλεισμό είναι να ανακεφαλαιώνετε και να επιβεβαιώνετε (με μια κλειστή ερώτηση) σε διάφορες χρονικές στιγμές τα ουσιώδη περιστατικά και άλλα σημαντικά ζητήματα. Η προσέγγιση αυτή βοηθάει τον χειριστή της υπόθεσης να έχει καλύτερο έλεγχο της συνέντευξης, να προσδιορίσει τα βασικά σημεία και να βεβαιωθεί ότι δεν παραμένουν αδιευκρίνιστα σημαντικά ζητήματα, ενθαρρύνοντας παράλληλα την ελεύθερη αφήγηση.

□ **Επικεντρωθείτε στην προσωπική εμπλοκή του αιτούντος: «Εγώ» αντί για «εμείς»** [κατάλογος ελέγχων]

Σκοπός της συνέντευξης είναι να λάβει ο χειριστής της υπόθεσης πληροφορίες οι οποίες θα του επιτρέψουν να διαπιστώσει εάν έχουν τελεστεί πράξεις που ενδέχεται να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής μιας ρήτρας αποκλεισμού και, εάν ναι, τη συμπεριφορά και την ενδιάθετη κατάσταση του αιτούντος σε σχέση με αυτές τις πράξεις.

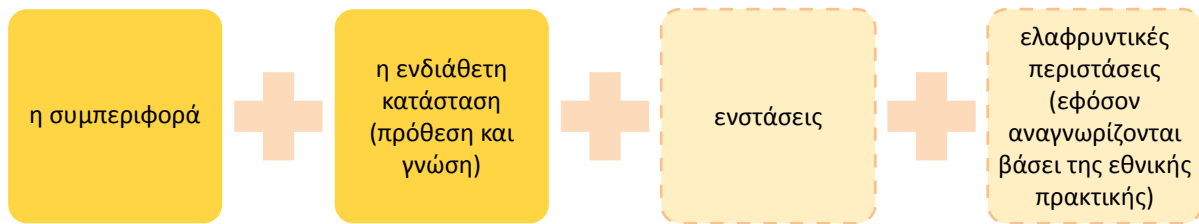
Όλα τα σχετικά ζητήματα πρέπει να διερευνηθούν σε βάθος, όμως η βασική πτυχή που καθορίζει το εάν τίθεται ή όχι ζήτημα αποκλεισμού είναι η ατομική ευθύνη.

Ο αιτών θα πρέπει να ενθαρρυνθεί ώστε να περιγράψει τις προσωπικές του ενέργειες και τον προσωπικό του ρόλο και/ή τις αρμοδιότητες. Αντιθέτως, εάν ο αιτών χρησιμοποιεί *πρώτο πληθυντικό πρόσωπο*, θα πρέπει να του ζητηθεί να διευκρινίσει σε ποιον αναφέρεται, καθώς και τη δική του προσωπική ανάμιξη, δηλαδή ο αιτών θα πρέπει να απαντήσει χρησιμοποιώντας *πρώτο ενικό πρόσωπο*.

Εάν ο αιτών συνεχίζει να απαντά στις ερωτήσεις χρησιμοποιώντας *πρώτο πληθυντικό πρόσωπο*, πρέπει να του γίνει η υπενθύμιση να απαντά συγκεκριμένα σχετικά με το ποιος είναι ο δικός του ρόλος. Η ερώτηση θα πρέπει να επαναλαμβάνεται και, εάν είναι απαραίτητο, να αναδιατυπώνεται έως ότου ο εξεταστής της υπόθεσης εξακριβώσει ποια ήταν η προσωπική ανάμιξη του αιτούντος.

Εάν ο αιτών αναφέρεται σε άλλους ως «*αυτοί*», μπορεί να έχει σημασία να εξακριβωθεί ποιους εννοεί, ιδίως σε περιπτώσεις όπου ο αιτών μπορεί να έχει εμπλακεί σε εγκληματικές πράξεις τρίτων. Σε αυτές τις περιπτώσεις είναι σημαντικό να εξακριβώνεται ποιος είναι ο αυτουργός και η πιθανή σχέση του με τον αιτούντα.

Με τις ερωτήσεις που τίθενται κατά τη διάρκεια της συνέντευξης θα πρέπει να εξακριβώνονται όσον αφορά τον αιτούντα:

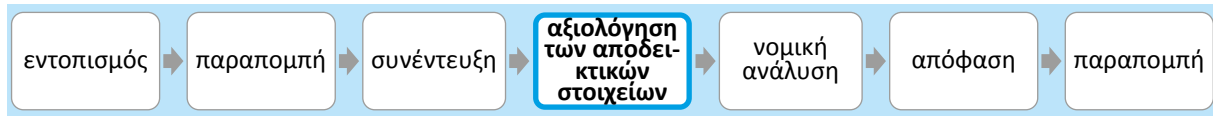
□ Εξετάστε πιθανά ζητήματα αξιοπιστίας [κατάλογος ελέγχων]

Ενδέχεται να προκύψουν ζητήματα εσωτερικής και εξωτερικής αξιοπιστίας.

Σε μια τέτοια περίπτωση, τα ζητήματα αυτά θα πρέπει να αντιμετωπίζονται κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, ώστε να παρέχεται στον αιτούντα η ευκαιρία να τα διευκρινίσει. Εάν ο εξεταστής δεν εξετάσει τα προκύπτοντα ζητήματα αξιοπιστίας κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, τότε εκτελεί πλημμελώς τα καθήκοντά του όσον αφορά την πλήρη, αντικειμενική και αμερόληπτη εξέταση των σχετικών πραγματικών περιστατικών και περιστάσεων. Κατά συνέπεια, μπορεί να αμφισβητηθεί η εγκυρότητα τυχόν απόφασης λόγω ζητημάτων αξιοπιστίας.

Ανατρέξτε στον *Πρακτικό οδηγό της ΕΑΣΟ: Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων* για περισσότερες οδηγίες.

5. Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων [κατάλογος ελέγχων]

Όπως σε όλες τις υποθέσεις ασύλου, η αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων αποτελεί πολύ σημαντικό και συχνά δύσκολο μέρος της εξέτασης. Οι υποθέσεις αποκλεισμού μπορούν να παρουσιάσουν ιδιαίτερες δυσκολίες, οι οποίες οφείλονται αφενός στο ότι η αποφαινόμενη αρχή φέρει το βάρος της απόδειξης και, αφετέρου, στο ότι ο αιτών μπορεί ενίοτε να μην είναι πρόθυμος να συνεργαστεί όσον αφορά την εξακρίβωση των σχετικών πραγματικών περιστατικών και περιστάσεων.

Γενικές οδηγίες σχετικά με την αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων παρέχει ο *Πρακτικός οδηγός της ΕΑΣΟ: Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων*.

□ Εφαρμόστε το μέτρο «σοβαροί λόγοι να πιστεύεται» [κατάλογος ελέγχων]

Το «μέτρο της απόδειξης» είναι μια προϋπόθεση που πρέπει να πληρούται για να αποδειχθεί ένας δεδομένος ισχυρισμός.

Οι ρήτρες αποκλεισμού αναφέρονται στο μέτρο «σοβαροί λόγοι να πιστεύεται».

Το συγκεκριμένο μέτρο απόδειξης είναι αυστηρότερο από το μέτρο για την αξιολόγηση του κινδύνου κατά τον προσδιορισμό της ανάγκης διεθνούς προστασίας, το οποίο έχει γενικά οριστεί ότι είναι «η εύλογη πιθανότητα».

Επομένως, για τον αποκλεισμό ενός αιτούντος απαιτούνται σαφείς και αξιόπιστες πληροφορίες οι οποίες ικανοποιούν την προϋπόθεση του μέτρου των «σοβαρών λόγων».

Οι απλές υποψίες δεν αρκούν για την έκδοση απόφασης αποκλεισμού. Το μέτρο της απόδειξης θεωρείται επίσης αυστηρότερο από τη «σημαντική πιθανότητα» (εξισορρόπηση πιθανοτήτων). Δεν είναι, ωστόσο, απαραίτητο να ικανοποιείται το μέτρο «πέρα από κάθε εύλογη αμφιβολία» που ισχύει στις ποινικές υποθέσεις για την απόδειξη της «ενοχής».

Σε ορισμένα κράτη μέλη εφαρμόζονται ειδικές κατευθυντήριες οδηγίες για το μέτρο της απόδειξης.

Εθνική πρακτική:

□ Εξετάστε όλες τις σχετικές περιστάσεις, ακόμη και όταν το βάρος της απόδειξης μετατοπίζεται στον αιτούντα [κατάλογος ελέγχων]

Οι χειριστές πρέπει να έχουν υπόψη δύο περιπτώσεις αντιστροφής του βάρους της απόδειξης από το κράτος στον αιτούντα, στις οποίες αφετηρία για τον καταλογισμό ατομικής ευθύνης αποτελεί η ύπαρξη τεκμηρίου ατομικής ευθύνης. Η ατομική ευθύνη τεκμαίρεται από επαρκείς πληροφορίες που αποδεικνύουν την ύπαρξη σοβαρών λόγων να πιστεύεται ότι ένα πρόσωπο φέρει με κάποιον τρόπο ατομική ευθύνη στις περιπτώσεις που περιγράφονται στη συνέχεια:

- Όταν ο αιτών έχει καταδικαστεί από διεθνές ποινικό δικαστήριο.
- Όταν έχει αποδειχθεί ότι ο αιτών άρχισε ή εξακολούθησε οικειοθελώς να συμμετέχει σε αυταρχικό καθεστώς κατέχοντας θέση υψηλόβαθμου αξιωματούχου ή σε οργάνωση η οποία διέπραξε πράξεις που συνεπάγονται τον αποκλεισμό από καθεστώς πρόσφυγα.

Εντούτοις, το τεκμήριο της ατομικής ευθύνης μπορεί σε αυτές τις περιπτώσεις να ανατραπεί και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να εφαρμόζεται με προσοχή.

Εξακολουθεί να είναι απαραίτητο να εξεταστούν πριν από την έκδοση απόφασης όλες οι σχετικές περιστάσεις, όπως οι προσωπικές ενέργειες του αιτούντος, ο ρόλος και οι αρμοδιότητές του, καθώς και οι πιθανές ενστάσεις του.

Θα πρέπει να δίνεται στον αιτούντα η ουσιαστική δυνατότητα να αντικρούσει το τεκμήριο της ατομικής ευθύνης. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το μέτρο της απόδειξης που πρέπει να ικανοποιήσει ο αιτών για να αντικρούσει το τεκμήριο είναι η παροχή μιας **εύλογης εξήγησης** όσον αφορά τη μη ανάμειξή του ή την αποστασιοποίησή του από πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό, σε συνδυασμό με την έλλειψη σοβαρών αποδείξεων περί του αντιθέτου.

□ Λάβετε υπόψη τυχόν ειδικές παραμέτρους **[κατάλογος ελέγχων]**

Στις υποθέσεις αποκλεισμού μπορεί να έχουν ιδιαίτερη σημασία συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία ή πηγές πληροφοριών και ο χειριστής πρέπει να γνωρίζει πώς να τα προσεγγίσει.

- **Στοιχεία που αποδεικνύουν ότι έχουν ασκηθεί κατά του αιτούντος ποινικές διαδικασίες στη χώρα καταγωγής **[κατάλογος ελέγχων]****

Ο χειριστής θα πρέπει να διερευνήσει εάν η δίωξη ήταν νόμιμη και το κατά πόσον ο αιτών, για παράδειγμα, διώχθηκε και/ή καταδικάστηκε για πολιτικούς λόγους. Ο χειριστής θα πρέπει επίσης να έχει υπόψη ότι μια δεδομένη συμπεριφορά μπορεί να θεωρείται αξιόποινη πράξη στη χώρα καταγωγής αλλά όχι στη δική του χώρα. Μια ποινική καταδίκη δεν συνεπάγεται αυτομάτως την εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού.

- **Εμπιστευτικό υλικό **[κατάλογος ελέγχων]****

Ο χειριστής της υπόθεσης πρέπει να εξετάζει το εάν και το πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί εμπιστευτικό υλικό, εάν υπάρχει, για την αξιολόγηση και τη σύνταξη απόφασης αποκλεισμού. Η δυνατότητα αυτή εξαρτάται από την εθνική νομοθεσία και πρακτική, καθώς και από το υλικό της εκάστοτε υπόθεσης. Εάν δεν είναι δυνατή η χρήση αυτού του υλικού, ο χειριστής θα πρέπει να εξετάσει εάν υπάρχουν άλλες συναφείς πηγές αποδεικτικών στοιχείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην υπόθεση.

Εθνική πρακτική:

--

- **Πηγές ανοιχτής πρόσβασης και μέσα κοινωνικής δικτύωσης **[κατάλογος ελέγχων]****

Ανάλογα με την εθνική πρακτική, οι χειριστές μπορούν να αναζητούν πληροφορίες σχετικά με τον αιτούντα σε πηγές ανοιχτής πρόσβασης ή ιστοσελίδες όπως το Facebook, το Twitter κ.λπ., ή μπορεί να αναθέτουν την έρευνα αυτή σε συναδέλφους.

Η χρήση των πληροφοριών αυτών σε υποθέσεις αποκλεισμού πρέπει να γίνεται με προσοχή. Εάν κατά την εξέταση χρησιμοποιηθούν στοιχεία από πηγές ανοιχτής πρόσβασης ή μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να ενημερώσει τον αιτούντα σχετικά με τα στοιχεία αυτά και να του δώσει την ουσιαστική δυνατότητα να τα σχολιάσει προτού υποβληθούν σε αξιολόγηση.

Εθνική πρακτική:

--

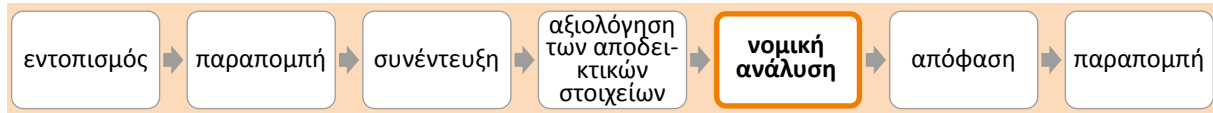
- **Ανώνυμες μαρτυρίες **[κατάλογος ελέγχων]****

Οι ανώνυμες μαρτυρίες δεν είθισται να χρησιμοποιούνται ως αποδεικτικά στοιχεία για την τεκμηρίωση μιας απόφασης αποκλεισμού. Οι ανώνυμες μαρτυρίες μπορεί να παρέχονται για ποικίλους λόγους (ζήλια, εκδικητικότητα, γνήσιο ενδιαφέρον κ.λπ.) και η αξιοπιστία τους είναι πολύ περιορισμένη λόγω του ότι δεν είναι δυνατόν να επιβεβαιωθεί η πηγή. Σε ορισμένες, πάντως, περιπτώσεις, οι ανώνυμες μαρτυρίες παρέχουν ενδείξεις σχετικά με πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό, οι οποίες μπορεί να χρειαστεί να διερευνηθούν περαιτέρω από τους χειριστές.

6. Νομική ανάλυση [κατάλογος ελέγχων]

Βάσει των εξακριβωμένων πραγματικών περιστατικών, ο χειριστής της υπόθεσης αναλύει εάν συντρέχουν οι λόγοι αποκλεισμού και οι προϋποθέσεις καταλογισμού ατομικής ευθύνης

6.1. Προσδιορισμός πράξεων που εμπίπτουν στις προϋποθέσεις αποκλεισμού [κατάλογος ελέγχων]

Σε αυτό το στάδιο, ο χειριστής θα πρέπει να διαπιστώσει κατά πόσον **πληρούνται οι προϋποθέσεις των λόγων αποκλεισμού**.

Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο αιτών μπορεί να έχει διαπράξει περισσότερες από μία πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό, οι οποίες εμπίπτουν σε διαφορετικές κατηγορίες ρητρών αποκλεισμού. Τα κράτη μπορεί να εφαρμόζουν διαφορετικές πρακτικές σχετικά με το εάν μια συγκεκριμένη πράξη μπορεί να εμπίπτει σε περισσότερους από έναν λόγους αποκλεισμού, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις.

Εθνική πρακτική:

α. Εγκλήματα κατά της ειρήνης, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας [κατάλογος ελέγχων]

- Σύμβαση της Γενεύης του 1951**
- Άρθρο 12Τ στοιχείο α)
- Οδηγία για την αναγνώριση**
- Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α)
 - Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο α)

Εθνική νομοθεσία

Για τον αποκλεισμό από το καθεστώς πρόσφυγα και τον αποκλεισμό από το καθεστώς επικουρικής προστασίας ισχύει ο ίδιος λόγος. Τα εγκλήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτής της διάταξης συνεπάγονται την εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού ανεξάρτητα από τον τόπο και τον χρόνο της τέλεσής τους, ακόμη και εάν διαπράχθηκαν στο κράτος μέλος και/ή μετά τη χορήγηση διεθνούς προστασίας στο πρόσωπο.

▶ Υπάρχουν σοβαροί λόγοι να θεωρείται η πράξη **έγκλημα κατά της ειρήνης**; [κατάλογος ελέγχων]

Ο χειριστής πρέπει να προσδιορίσει εάν μια πράξη αποτελεί έγκλημα κατά της ειρήνης (έγκλημα της επίθεσης) εξετάζοντας τα ακόλουθα στοιχεία:

- **Πράξη:** περιλαμβάνει τον σχεδιασμό, την προετοιμασία, την κήρυξη ή τη διεξαγωγή επιθετικού πολέμου ή ένοπλης σύγκρουσης κατά παραβίαση των διεθνών συνθηκών, συμφωνιών ή εγγυήσεων, ή τη συμμετοχή σε κοινό σχέδιο ή συνωμοσία για τη διάπραξη οποιουδήποτε από τα προαναφερθέντα.
- **Πλαίσιο:** Τα εγκλήματα κατά της ειρήνης διαπράττονται μόνο σε περίπτωση διεθνούς ένοπλης σύγκρουσης, δηλαδή σύγκρουσης στην οποία εμπλέκονται κράτη ή κρατικές οντότητες.
- **Αυτουργός:** Δεδομένου ότι οι διεθνείς ένοπλες συγκρούσεις κηρύσσονται ως επί το πλείστον από τα κράτη ή τις κρατικές οντότητες, τα εγκλήματα κατά της ειρήνης διαπράττονται συνήθως από υψηλόβαθμους αξιωματούχους που εκπροσωπούν κράτος ή κρατική οντότητα.

► Υπάρχουν σοβαροί λόγοι να θεωρείται η πράξη **έγκλημα πολέμου**; **[κατάλογος ελέγχων]**

Ο χειριστής της υπόθεσης πρέπει να προσδιορίσει εάν μια πράξη αποτελεί έγκλημα πολέμου αφού εξετάσει τα ακόλουθα στοιχεία:

- **Πράξη:** Τα εγκλήματα πολέμου είναι σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου οι οποίες, κατά το διεθνές δίκαιο, συνεπάγονται άμεσα ατομική ευθύνη. Εγκλήματα πολέμου διαπράττονται μόνο στο πλαίσιο ένοπλης σύγκρουσης, η οποία μπορεί να έχει διεθνή ή μη διεθνή χαρακτήρα. Τα χαρακτηριστικά των εγκλημάτων πολέμου εξαρτώνται από τη φύση της σύγκρουσης (διεθνής ή μη διεθνής) και, για τον λόγο αυτόν, είναι σημαντικό να διαπιστώνεται i) η ύπαρξη ένοπλης σύγκρουσης και ii) η φύση της.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι δεν συνιστούν όλες οι πράξεις πολέμου εγκλήματα πολέμου. Οι ένοπλοι που λαμβάνουν νόμιμα μέρος σε εχθροπραξίες δεν διαπράττουν έγκλημα πολέμου εφόσον τηρούν τους κανόνες του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Ανάλογα με την περίπτωση, ο ένοπλος που λαμβάνει παράνομα μέρος σε εχθροπραξίες ή ο άμαχος που λαμβάνει άμεσα μέρος σε εχθροπραξίες μπορεί να συνδέεται με μια πράξη που συνεπάγεται αποκλεισμό και, κατά συνέπεια, πρέπει να αξιολογείται η ατομική του ευθύνη σε σχέση με την πράξη αυτή.

Τα εγκλήματα πολέμου απαριθμούνται, μεταξύ άλλων, στο **άρθρο 8 του καταστατικού της Ρώμης**, στις διατάξεις σχετικά με τις «Σοβαρές παραβιάσεις» των Συμβάσεων της Γενεύης του 1949 και στο Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο I, στο κοινό άρθρο 3 και στις σχετικές διατάξεις του Συμπληρωματικού Πρωτοκόλλου II, στο Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY) και στο Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για τη Ρουάντα (ICTR).

Κατά τον προσδιορισμό του κατά πόσον μια πράξη πληροί τις προϋποθέσεις χαρακτηρισμού της ως εγκλήματος πολέμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η στρατιωτική αναγκαιότητα και η αναλογικότητα.

- **Πλαίσιο:** Πρέπει να υπάρχει επαρκώς στενή σχέση μεταξύ του εγκλήματος και της ένοπλης σύγκρουσης.

Ο χειριστής θα πρέπει να εξακριβώσει τα ακόλουθα:

- το κατά πόσον **υπήρξε ένοπλη σύγκρουση κατά τον χρόνο** τέλεσης του εγκλήματος·
- το κατά πόσον η υπό κρίση πράξη τελέστηκε **σε σχέση με** και συνδέθηκε με την ένοπλη σύγκρουση (αιτιώδης σύνδεσμος)·
- το κατά πόσον η ένοπλη σύγκρουση ήταν **διεθνής ή μη διεθνής** κατά τον χρόνο τέλεσης του εγκλήματος:

Διεθνής ένοπλη σύγκρουση	Μη διεθνής ένοπλη σύγκρουση
Διεθνής ένοπλη σύγκρουση είναι μια σύγκρουση στην οποία λαμβάνουν μέρος δύο ή περισσότερα κράτη ή ένα κράτος και ένα εθνικό απελευθερωτικό κίνημα.	<p>Ως μη διεθνείς ένοπλες συγκρούσεις μπορούν να οριστούν εχθροπραξίες μεγάλης κλίμακας μεταξύ κρατικών αρχών και ανταρτών ή μεταξύ δύο ή περισσότερων οργανωμένων ένοπλων ομάδων εντός ενός κράτους.</p> <p>Για να χαρακτηριστεί μια κατάσταση βίας μη διεθνής ένοπλη σύγκρουση χρησιμοποιούνται τουλάχιστον δύο αντικειμενικά κριτήρια:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ οι εμπλεκόμενοι πρέπει να επιδεικνύουν έναν συγκεκριμένο βαθμό οργάνωσης· και □ η βία πρέπει να χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένο βαθμό έντασης. <p>Άλλες εσωτερικές αναταραχές και εντάσεις ή εξεγέρσεις ή μεμονωμένες ή σποραδικές πράξεις ένοπλης βίας δεν πληρούν τις προϋποθέσεις χαρακτηρισμού τους ως μη διεθνών ένοπλων συγκρούσεων.</p>

Συνήθως υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής και εθνικές κατευθυντήριες οδηγίες οι οποίες διευκρινίζουν τη φύση της ένοπλης σύγκρουσης. Χρήσιμες πηγές για τον προσδιορισμό της φύσης των συγκρούσεων μπορεί να είναι οι αποφάσεις του Διεθνούς Δικαστηρίου, οι ετυμηγορίες του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, οι γνώμες των κρατών μελών ή οι εκθέσεις του ΟΗΕ.

Είναι επίσης σημαντικό να επισημανθεί ότι μια κατάσταση σύγκρουσης, όπως και η φύση της, μπορεί να μεταβληθεί (π.χ. από μη διεθνή σε διεθνή).

- **Αυτουργός:** Εγκλήματα πολέμου μπορούν να διαπραχθούν από οποιονδήποτε, ακόμη και από αμάχους που δεν λαμβάνουν μέρος στις εχθροπραξίες αλλά οι οποίοι συνδέονται σαφώς με την ένοπλη σύγκρουση (αιτιώδης σύνδεσμος).

- **Στόχος:** Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να διαπιστώσει εάν το έγκλημα διαπράχθηκε κατά προσώπων ή αγαθών που τελούσαν υπό καθεστώς προστασίας (άμαχοι, ένοπλοι που είχαν τεθεί εκτός μάχης, αγαθά των αμάχων και ιδίως πολιτιστικά αγαθά), ή εάν χρησιμοποιήθηκαν παράνομα όπλα ή πολεμικά μέσα.
- **Υποκειμενική υπόσταση:** Η υποκειμενική υπόσταση ενός εγκλήματος προϋποθέτει γνώση των πραγματικών περιστάσεων (γνώση της ύπαρξης ένοπλης σύγκρουσης) και του καθεστώτος προστασίας υπό το οποίο τελούν τα πρόσωπα ή τα αγαθά. Για να χαρακτηριστούν ορισμένες πράξεις εγκλήματα πολέμου πρέπει επιπλέον να έχουν μια συγκεκριμένη υποκειμενική υπόσταση (π.χ. θανάτωση ή πρόκληση τραυματισμού με δόλια μέσα, σύλληψη ομήρων). Η υποκειμενική υπόσταση προστίθεται στις γενικές προϋποθέσεις που περιγράφονται στην υποενότητα σχετικά με την ατομική ευθύνη.

► Υπάρχουν σοβαροί λόγοι να θεωρείται η πράξη **έγκλημα κατά της ανθρωπότητας**; [\[κατάλογος ελέγχων\]](#)

Ο χειριστής της υπόθεσης πρέπει να εξακριβώσει εάν μια πράξη συνιστά έγκλημα κατά της ανθρωπότητας αφού εξετάσει τα ακόλουθα στοιχεία:

- **Πράξη:** ως εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας χαρακτηρίζονται θεμελιωδώς απάνθρωπες πράξεις που τελούνται στο πλαίσιο συστηματικής ή εκτεταμένης επίθεσης κατά αμάχων. Εγκληματικές πράξεις όπως η ανθρωποκτονία, η εξόντωση, τα βασανιστήρια, ο βιασμός, η πολιτική ή η θρησκευτική δίωξη και άλλες απάνθρωπες πράξεις συνιστούν εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας όταν διαπράττονται στο πλαίσιο εκτεταμένης ή συστηματικής επίθεσης κατά αμάχων.

Στον ορισμό του εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας εμπίπτουν ακόμη και μεμονωμένες πράξεις εφόσον συνδέονται με εκτεταμένη ή συστηματική επίθεση.

Ορισμοί των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας περιλαμβάνονται σε διεθνή κείμενα, [μεταξύ άλλων στο άρθρο 7 του Καταστατικού της Ρώμης](#).

- **Πλαίσιο:** Ο χειριστής θα πρέπει να εξακριβώσει εάν:

η επίθεση
στρέφεται κατά
του άμαχου
πληθυσμού

Η επίθεση με την οποία συνδέεται το έγκλημα στρέφεται κατά του άμαχου πληθυσμού. Κατά τη διάρκεια μιας ένοπλης σύγκρουσης, άμαχοι θεωρούνται όσοι δεν συμμετέχουν ή έχουν αποσυρθεί από τις εχθροπραξίες.

η επίθεση είναι
εκτεταμένη ή
συστηματική

Η επίθεση είτε εντάσσεται στην πολιτική μιας κυβέρνησης, μιας de facto πολιτικής αρχής ή μιας οργανωμένης πολιτικής ομάδας, είτε πραγματοποιείται υπό την ανοχή και με την επιδοκμασία ή συναίνεση της προαναφερθείσας κυβέρνησης, ομάδας ή αρχής.

Το έγκλημα θα πρέπει να έχει **επαρκώς στενή σχέση με την επίθεση**. Αν και οι μεμονωμένες απάνθρωπες πράξεις μπορεί να μη συνοδεύονται από τη γενικευμένη κατακραυγή που προκαλούν τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, εξακολουθούν, παρ' όλα αυτά, να συνιστούν πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό (π.χ. ως σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα).

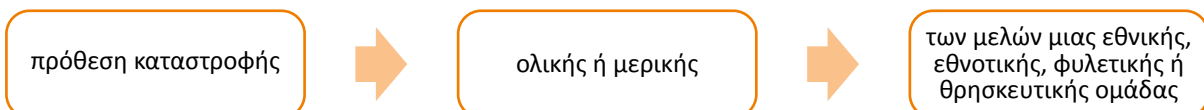
Τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας διαφέρουν από τα εγκλήματα πολέμου ως προς το ότι μπορούν να διαπραχθούν τόσο εν καιρώ ειρήνης όσο και κατά τη διάρκεια ένοπλης σύγκρουσης.

- **Υποκειμενική υπόσταση:** Το έγκλημα πρέπει να έχει διαπραχθεί από κάποιον που είχε γνώση της επίθεσης και της σχέσης της πράξης με την επίθεση. Για να χαρακτηριστούν ορισμένες πράξεις ως εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας πρέπει επιπλέον να συνδέονται με μια συγκεκριμένη πρόθεση (π.χ. δίωξη και γενοκτονία). Η υποκειμενική υπόσταση προστίθεται στις γενικές προϋποθέσεις που περιγράφονται στην υποενότητα σχετικά με την ατομική ευθύνη.

► Υπάρχουν σοβαροί λόγοι να θεωρείται η πράξη **γενοκτονία**;

Ορισμένα εγκλήματα πολέμου μπορεί να λαμβάνουν το μέγεθος γενοκτονίας ([άρθρο 6 του Καταστατικού της Ρώμης](#)).

Για να διαπιστώσει εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι έχει διαπραχθεί το έγκλημα της γενοκτονίας, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να εξετάσει εάν υπάρχει **«γενοκτόνος πρόθεση»**:

Πράξεις οι οποίες εμπίπτουν στον ορισμό της γενοκτονίας εφόσον υπάρχει πρόθεση είναι, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες:

- η ανθρωποκτονία μελών της ομάδας
- η πρόκληση σοβαρής σωματικής ή διανοητικής βλάβης σε μέλη της ομάδας
- εκ προθέσεως επιβολή επί της ομάδας συνθηκών ζωής υπολογισμένων να επιφέρουν τη φυσική καταστροφή της εν όλω ή εν μέρει
- η επιβολή μέτρων που σκοπεύουν στην παρεμπόδιση των γεννήσεων εντός της ομάδας
- η διά της βίας μεταφορά παιδιών της ομάδας σε άλλη ομάδα.

β. Σοβαρά (μη πολιτικά) εγκλήματα [κατάλογος ελέγχων]

Σύμβαση της Γενεύης του 1951

- Άρθρο 1ΣΤ στοιχείο β)

Οδηγία για την αναγνώριση

- Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β)
- Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β)

Εθνική νομοθεσία

Τα παρακάτω στοιχεία αφορούν το καθεστώς πρόσφυγα. Για την περίπτωση αποκλεισμού από το καθεστώς επικουρικής προστασίας, αρκεί να αποδειχθεί ότι τελέστηκε «σοβαρό έγκλημα».

- ▶ Υπάρχουν σοβαροί λόγοι να θεωρείται η πράξη σοβαρό (μη πολιτικό) έγκλημα;

- **Πράξη:** Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να αποδείξει ότι το έγκλημα ήταν αρκούντως **σοβαρό**.

Δεν συνεπάγονται όλα τα εγκλήματα αποκλεισμό βάσει αυτής της διάταξης. Για να αξιολογηθεί η σοβαρότητα ενός εγκλήματος μπορούν να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθοι παράγοντες:

Δεν απαιτείται το αδίκημα να συνιστά έγκλημα στη χώρα καταγωγής και παράλληλα στη χώρα στην οποία υποβάλλεται η αίτηση. Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διεθνείς απαιτήσεις, δηλαδή το κατά πόσον θεωρούνται οι υπό κρίση πράξεις σοβαρό έγκλημα στις περισσότερες έννομες τάξεις.

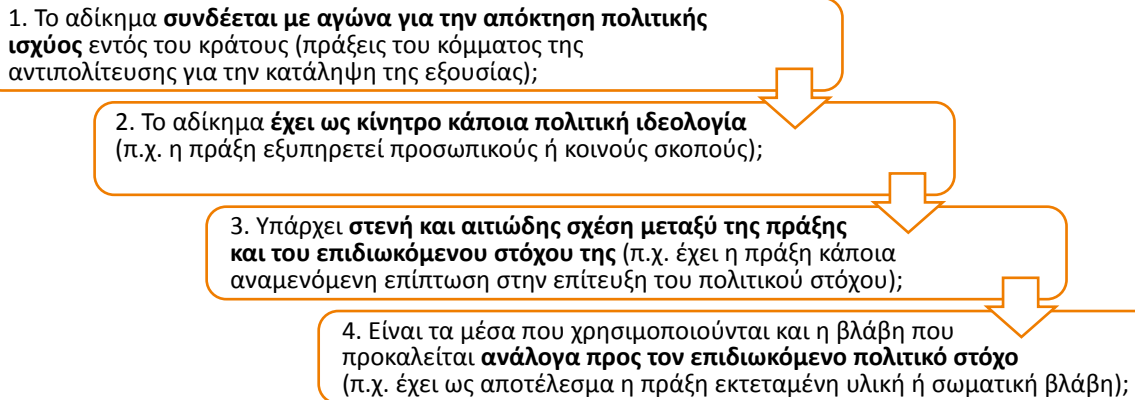
Ενδέχεται να υπάρχουν και εθνικές κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με το τι συνιστά «σοβαρό έγκλημα».

Εθνική πρακτική:

- **Μη πολιτικό** (μόνο για το καθεστώς πρόσφυγα)

Για να χαρακτηριστεί μια πράξη ως μη πολιτικό έγκλημα πρέπει να θεωρείται ότι διέπεται από μη πολιτικά, κυρίως, κίνητρα ή να είναι δυσανάλογη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο πολιτικό στόχο. Οι ιδιαίτερα σκληρές πράξεις, έστω και αν διαπράττονται με υποτιθέμενο πολιτικό στόχο, μπορούν να χαρακτηριστούν ως σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα.

Μπορούν να ληφθούν υπόψη διάφορες παράμετροι:

- **Πλαίσιο** (μόνο για το καθεστώς πρόσφυγα): Οι εγκληματικές πράξεις πρέπει να έχουν τελεστεί:
 - εκτός της χώρας εισδοχής, και
 - προτού γίνει ο αιτών δεκτός ως πρόσφυγας

Σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ, θεωρείται ότι ο αιτών γίνεται δεκτός ως πρόσφυγας κατά τον χρόνο έκδοσης άδειας παραμονής βασισμένης στην αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα.

Οι εθνικές πρακτικές ενδέχεται να διαφέρουν.

Εθνική πρακτική:

γ. Πράξεις που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών [κατάλογος ελέγχων]

Εθνική νομοθεσία

- Σύμβαση της Γενεύης του 1951**
- Άρθρο 1ΣΤ στοιχείο γ)
- Οδηγία για την αναγνώριση**
- Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ)
 - Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο γ)

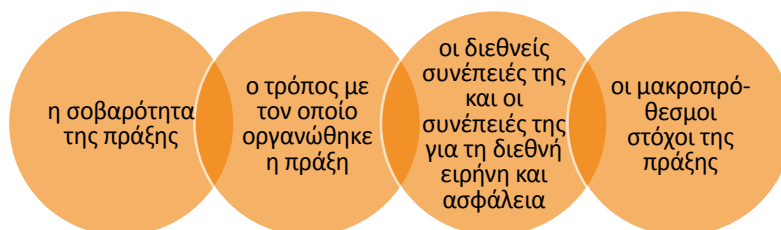
Για τον αποκλεισμό από το καθεστώς πρόσφυγα και τον αποκλεισμό από το καθεστώς επικουρικής προστασίας ισχύει ο ίδιος λόγος. Οι πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτής της διάταξης συνεπάγονται την εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού ανεξάρτητα από τον τόπο και τον χρόνο τέλεσής τους, ακόμη και εάν διαπράχθηκαν στο κράτος μέλος και/ή μετά τη χορήγηση διεθνούς προστασίας στο πρόσωπο.

- ▶ Υπάρχει σοβαρός λόγος να πιστεύεται ότι οι πράξεις αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών;

Ο χειριστής της υπόθεσης πρέπει να εξακριβώσει εάν μια πράξη αντιβαίνει στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών αφού εξετάσει τα ακόλουθα στοιχεία:

- **Πράξη:** Οι σκοποί και οι αρχές των Ηνωμένων Εθνών καθορίζονται στο **προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ**. Σύμφωνα με αυτά, ο συγκεκριμένος λόγος αποκλεισμού εφαρμόζεται για πράξεις οι οποίες συνιστούν σοβαρές και συστηματικές παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου και/ή πράξεις οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί από τη διεθνή κοινότητα ως αντίθετες προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.

Δεδομένου ότι το διεθνές δίκαιο εξελίσσεται διαρκώς, εξελίσσεται επίσης και η ερμηνεία των σχετικών εννοιών. Οι λόγοι αποκλεισμού πρέπει να ερμηνεύονται συστατικά και για τον σκοπό αυτό μπορούν να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:

- **Πλαίσιο:** Οι πράξεις πρέπει να έχουν **διεθνή διάσταση**, υπό την έννοια ότι είναι δυνατόν να έχουν αρνητικές συνέπειες για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, ή τις αρμονικές σχέσεις μεταξύ κρατών.
- **Αυτουργός:** Καταρχήν, οποιοσδήποτε μπορεί να είναι ο αυτουργός των πράξεων που εμπíπτουν στον συγκεκριμένο λόγο αποκλεισμού. Πολλές, ωστόσο, από αυτές τις πράξεις μπορούν να τελεστούν μόνο από υψηλόβαθμους αξιωματούχους που κατέχουν θέσεις εξουσίας σε ένα κράτος ή μια κρατική οντότητα.

Ο καταλογισμός «ενοχής» δεν σημαίνει ότι η υπαγωγή της πράξης στη συγκεκριμένη ρήτρα αποκλεισμού προϋποθέτει ποινική δίωξη ή καταδίκη. Και σε αυτήν την περίπτωση ισχύει το μέτρο «σοβαροί λόγοι να πιστεύεται».

Οι γενικοί όροι με τους οποίους εκφράζονται «οι σκοποί και οι αρχές των Ηνωμένων Εθνών» καθιστούν το πεδίο εφαρμογής αυτής της διάταξης ασαφές σε σύγκριση με τις διατάξεις των στοιχείων α) και β). Κατά συνέπεια, μπορεί να είναι πιο πρακτικό για τον χειριστή να εξετάσει εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του στοιχείου α) ή β) προτού αξιολογήσει εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του στοιχείου γ).

Ενδέχεται να υπάρχουν συμπληρωματικές εθνικές κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή αυτής της διάταξης.

Εθνική πρακτική:

δ. Κίνδυνος για την κοινωνία ή για την ασφάλεια του κράτους μέλους [κατάλογος ελέγχων]

Οδηγία για την αναγνώριση

- Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ)

Εθνική νομοθεσία

Η διάταξη αυτή ισχύει μόνο για τον αποκλεισμό από την επικουρική προστασία.

- ▶ Υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι το πρόσωπο συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία ή για την ασφάλεια του κράτους;

Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το δικαίωμα επικουρικής προστασίας όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία ή για την ασφάλεια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται.

Η αξιολόγηση του κατά πόσον συντρέχει ή όχι ο συγκεκριμένος λόγος αποκλεισμού βασίζεται στη συμπεριφορά του προσώπου στο παρελθόν ή το παρόν, αλλά αποτελεί, εν τέλει, μια μελλοντική **αξιολόγηση κινδύνου**.

Λόγω της φύσης αυτής της διάταξης, για την εφαρμογή της συχνά απαιτείται η συμμετοχή και άλλων αρχών οι οποίες έχουν ενδεχομένως πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες.

Εθνική πρακτική:

Τέλεση ενός ή περισσότερων εγκλημάτων ήσσονος σοβαρότητας [κατάλογος ελέγχων]

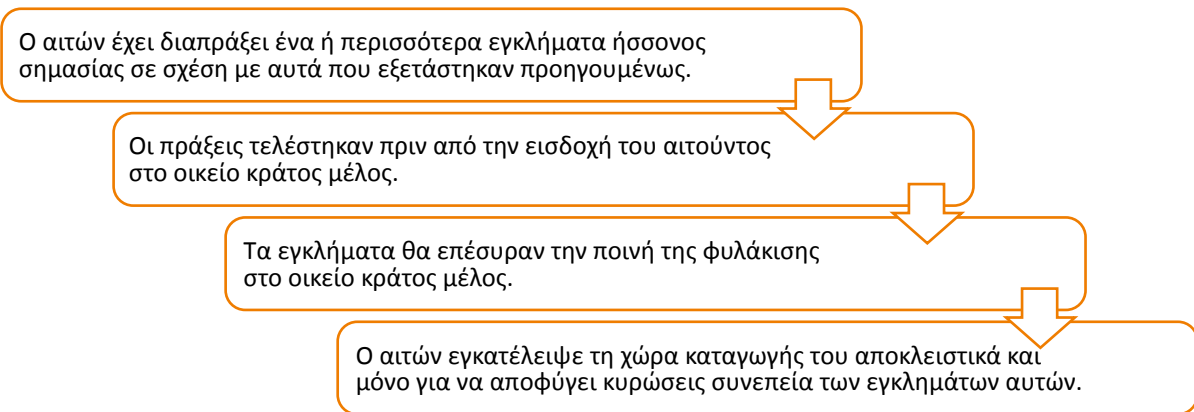
Οδηγία για την αναγνώριση

- Άρθρο 17 παράγραφος 3

Εθνική νομοθεσία

Η διάταξη αυτή αφορά μόνο τον αποκλεισμό από την επικουρική προστασία και δεν αποτελεί υποχρεωτική ρήτρα αποκλεισμού.

Για να συντρέχει ο συγκεκριμένος λόγος αποκλεισμού πρέπει να ισχύουν τα ακόλουθα:

Δεδομένου ότι η συγκεκριμένη ρήτρα αποκλεισμού δεν είναι υποχρεωτική, εφαρμόζεται μόνο εφόσον τα κράτη μέλη αποφασίσουν να τη μεταφέρουν στο εθνικό δίκαιο. Ενδέχεται να υπάρχουν και εθνικές κατευθυντήριες οδηγίες.

Εθνική πρακτική:

Πράξεις τρομοκρατίας [κατάλογος ελέγχων]

Οι πράξεις τρομοκρατίας δεν συνιστούν συγκεκριμένο λόγο αποκλεισμού, αλλά οι συναφείς με αυτές δραστηριότητες μπορούν να υπαχθούν στο πεδίο εφαρμογής οποιουδήποτε από τους λόγους αποκλεισμού.

Δεν υπάρχει κοινώς αποδεκτός ορισμός της έννοιας της τρομοκρατίας. Ένα βήμα για την ανάπτυξη του ορισμού των «εγκλημάτων τρομοκρατίας» αποτελούν οι [αποφάσεις-πλαίσια του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 και της 28ης Νοεμβρίου 2010 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας](#). Υπάρχει επίσης πλήθος άλλων διεθνών κειμένων που έχουν εκδοθεί για συγκεκριμένες πράξεις τρομοκρατίας.

**Μια πράξη τρομοκρατίας
μπορεί να χαρακτηριστεί
ως:**

έγκλημα κατά της ειρήνης	εάν έχει τελεστεί το πλαίσιο του σχεδιασμού, της προετοιμασίας, της κήρυξης ή της διεξαγωγής επιθετικού πολέμου.
έγκλημα πολέμου	Οι πράξεις ή οι απειλές βίας που έχουν ως στόχο να εκφοβίσουν τον άμαχο πληθυσμό απαγορεύονται ρητά από το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο (Συμπληρωματικά Πρωτόκολλα I και II). Γενικά, πράξεις οι οποίες εν καιρώ ειρήνης θα μπορούσαν να θεωρηθούν τρομοκρατικές χαρακτηρίζονται ως εγκλήματα πολέμου εάν τελεστούν στο πλαίσιο και σε σχέση με διεθνή ή μη διεθνή ένοπλη σύγκρουση.
έγκλημα κατά της ανθρωπότητας	εάν συνίσταται σε εγκληματική πράξη η οποία τελέστηκε στο πλαίσιο συστηματικής ή εκτεταμένης επίθεσης κατά πληθυσμού αμάχων.
σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα	Το κριτήριο του μη πολιτικού χαρακτήρα ικανοποιείται γενικά, καθώς οι τρομοκρατικές πράξεις θεωρούνται πάντα δυσανάλογες σε σχέση με τους πολιτικούς στόχους, εφόσον το έγκλημα είναι αρκούντως σοβαρό. Πρέπει επίσης να ικανοποιείται το γεωγραφικό και το χρονικό κριτήριο.
πράξη που αντιβαίνει στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών	Η άμεση σχέση με αυτόν τον λόγο εκφράζεται, μεταξύ άλλων, στα ψηφίσματα 1373 και 1377 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών του 2001: «Ενέργειες, μέθοδοι και πρακτικές τρομοκρατίας είναι αντίθετες με τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών» και «η εν γνώσει χρηματοδότηση, σχεδίαση και υποκίνηση τρομοκρατικών πράξεων είναι επίσης αντίθετες με τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών». Επομένως, πράξεις οι οποίες χαρακτηρίζονται κανονικά ως «τρομοκρατικές» μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να υπαχθούν στο πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου λόγου αποκλεισμού. Είναι γενικά αποδεκτό ότι, για να υπαχθούν οι τρομοκρατικές πράξεις σε αυτήν τη διάταξη, απαιτείται μια διεθνής διάσταση.
κίνδυνος για την κοινωνία ή την ασφάλεια του κράτους μέλους	Ακόμη και εάν οι πράξεις του δεν ικανοποιούν τα παραπάνω κριτήρια, εξακολουθεί να υπάρχει πιθανότητα αποκλεισμού του αιτούντος από το καθεστώς επικουρικής προστασίας εάν διαπιστωθεί ότι συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία ή την ασφάλεια του κράτους.

Η συμπερίληψη του αιτούντος σε κατάλογο υπόπτων για τρομοκρατία ή η σύνδεσή του με τρομοκρατική οργάνωση που συμπεριλαμβάνεται σε τέτοιο κατάλογο θα πρέπει να διερευνάται ως ένδειξη πιθανής σύνδεσής του με πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό. Εντούτοις, ο αποκλεισμός πρέπει πάντα να βασίζεται στην πλήρη αξιολόγηση της ατομικής ευθύνης. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο αιτών δεν μπορεί να αποκλειστεί από το καθεστώς διεθνούς προστασίας επειδή δεν έχει λάβει προσωπικά μέρος σε πράξεις τρομοκρατίας.

Για τον χειρισμό υποθέσεων αιτούντων οι οποίοι είναι ύποπτοι για συμμετοχή σε τρομοκρατικές πράξεις ενδέχεται να εφαρμόζονται ειδικές εθνικές κατευθυντήριες οδηγίες.

Εθνική πρακτική:

--

6.2. Ατομική ευθύνη [κατάλογος ελέγχων]

Σε αυτό το στάδιο ο χειριστής της υπόθεσης πρέπει να διαπιστώσει εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστευτεί ότι ο αιτών συνδέεται με τις υπό εξέταση πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό λόγω καταλογισμού (ή ίδρυσης) ατομικής ευθύνης.

Ο χειριστής της υπόθεσης θα αξιολογήσει την πιθανή ατομική ευθύνη βάσει της φύσης και της έκτασης της συμμετοχής του αιτούντος στην ή στις πράξεις, καθώς και βάσει της ενδιάθετης κατάστασής του σε σχέση με αυτές.

Συμπεριφορά που ιδρύει ατομική ευθύνη (αντικειμενική υπόσταση / *actus reus*)

Ως συμπεριφορά νοείται η πράξη ή η παράλειψη πράξης. Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει επίσης να έχει υπόψη ότι μπορεί να στοιχειοθετηθεί ατομική ευθύνη ακόμη και όταν (υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστευτεί ότι) ο αιτών απλά και μόνο αποπειράθηκε να τελέσει την ή τις πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό.

□ Φυσική αυτουργία [κατάλογος ελέγχων]

Ο χειριστής της υπόθεσης πρέπει να επικεντρώνεται σε στοιχεία από τα οποία προκύπτει το κατά πόσον ο αιτών τέλεσε, ως αυτουργός ή συναυτουργός, την ή τις υπό κρίση πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό.

Κάτι τέτοιο προϋποθέτει γενικά **πρόθεση** όσον αφορά τη συμπεριφορά και/ή τις συνέπειές της και **γνώση** όσον αφορά τη συμπεριφορά, τις συνέπειες και/ή άλλες σχετικές περιστάσεις. Ανάλογα με τις περιστάσεις, ο ορισμός του ή των εγκλημάτων μπορεί να περιλαμβάνει ειδικές προϋποθέσεις πρόθεσης ή/και γνώσης.

□ Υποκίνηση τρίτων σε τέλεση πράξης που συνεπάγεται αποκλεισμό [κατάλογος ελέγχων]

Μεταξύ του προσώπου και της ή των πράξεων τρίτων υφίσταται σχέση εφόσον η συμπεριφορά του αιτούντος προέτρεψε (υποκίνησε) τρίτους να τελέσουν το έγκλημα. Η υποκίνηση τρίτων σε τέλεση εγκλήματος μπορεί να έχει τη μορφή:

του σχεδιασμού

της παρακίνησης

της διαταγής

Η συμπεριφορά του αιτούντος θα πρέπει να αποτελεί **παράγοντα που συμβάλλει με σαφή τρόπο** στην εγκληματική συμπεριφορά τρίτου ή τρίτων. Δεν είναι, ωστόσο, απαραίτητο να αποδείξει ο χειριστής της υπόθεσης ότι η πράξη ή οι πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό δεν θα είχαν τελεστεί χωρίς τη συμμετοχή του αιτούντος.

Οι προϋποθέσεις της πρόθεσης και της γνώσης για τις συγκεκριμένες μορφές συμμετοχής στο ή στα εγκλήματα ικανοποιούνται όταν ο αιτών **είχε την πρόθεση να προκαλέσει ή να υποκινήσει** την τέλεση αυτής ή αυτών των πράξεων **ή είχε γνώση της βásiμης πιθανότητας** να είναι η διάπραξη του ή των εγκλημάτων πιθανή συνέπεια της ή των πράξεών του.

□ Συνέργεια [κατάλογος ελέγχων]

Η ουσιαστική συμβολή σε πράξη τρίτου η οποία συνεπάγεται αποκλεισμό μπορεί να λάβει τη μορφή της συνέργειας.

Ο χειριστής της υπόθεσης μπορεί να αποδείξει τη σύνδεση με την ή τις υπό κρίση πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό όταν τα στοιχεία υποδεικνύουν ότι ο αιτών:

- **έχει παράσχει πρακτική συνδρομή** για την τέλεση των πράξεων που συνεπάγονται αποκλεισμό (π.χ. οργανώνοντας την υλική ή επιχειρησιακή υποστήριξη που απαιτείται για τη δράση μιας εγκληματικής ομάδας ή χρηματοδοτώντας μια εγκληματική ομάδα).
- προέτρεψε τρίτους να τελέσουν πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό ή έχει **παράσχει ηθική υποστήριξη** για την τέλεση τέτοιων πράξεων.

Αυτό που πρέπει να εξακριβώνεται είναι κατά πόσον η συμπεριφορά του αιτούντος είχε **ουσιαστικές συνέπειες** για την τέλεση πράξεων τρίτων που συνεπάγονται αποκλεισμό (π.χ., στην περίπτωση κακοποίησης ανθρώπων, θα πρέπει ο χειριστής της υπόθεσης να εξακριβώσει κατά πόσον κάτι τέτοιο οφείλεται σε πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τον αιτούντα, δηλαδή εάν οι πληροφορίες αυτές ήταν σημαντικές για τη διάπραξη του ή των εγκλημάτων). Δεν είναι, ωστόσο, απαραίτητο να αποδειχθεί ότι η πράξη που συνεπάγεται αποκλεισμό δεν θα ήταν δυνατόν να τελεστεί χωρίς τη συμμετοχή του αιτούντος.

Σε περίπτωση που κάποιος θεωρείται παράγοντας εξουσίας (ανώτερος αξιωματούχος ή πρόσωπο με ηθική ή θρησκευτική εξουσία), η φυσική του παρουσία και μόνο κατά την τέλεση πράξης ή πράξεων που συνεπάγονται αποκλεισμό μπορεί να έχει σημαντικό νομιμοποιητικό ή ενθαρρυντικό αποτέλεσμα.

Το εάν η συγκεκριμένη μορφή συμμετοχής προηγείται, είναι ταυτόχρονη ή έπεται της εγκληματικής συμπεριφοράς τρίτων ή πραγματοποιείται από απόσταση δεν έχει σημασία για τον καταλογισμό ατομικής ευθύνης, υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύεται ότι η συμπεριφορά (πράξη ή παράλειψη πράξης) είχε σημαντικές συνέπειες στην τέλεση του ή των εγκλημάτων από τον ή τους φυσικούς αυτουργούς.

Τέλος, για να συνδεθεί ο αιτών με την ή τις υπό εξέταση πράξεις στο πλαίσιο της συγκεκριμένης μορφής συμμετοχής, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να αποδείξει ότι ο αιτών **γνώριζε ότι η συμπεριφορά του θα βοηθούσε ή θα διευκόλυνε** την πιθανή τέλεση των εν λόγω πράξεων. Δεν είναι απαραίτητο ο συνεργός να γνώριζε επακριβώς την πράξη που επρόκειτο να τελεστεί ή που εν τέλει τελέστηκε. Αρκεί να γνώριζε ότι ήταν πιθανό να τελεστεί και ότι τελικά τελέστηκε μία μεταξύ πολλών τέτοιων πράξεων. Η συνέργεια **δεν προϋποθέτει ότι το πρόσωπο έχει την ίδια πρόθεση με τον φυσικό αυτουργό.**

□ Κοινή εγκληματική επιχείρηση [κατάλογος ελέγχων]

Η κοινή εγκληματική επιχείρηση αποτελεί μία ακόμη μορφή σημαντικής συμβολής σε πράξεις τρίτων που συνεπάγονται αποκλεισμό.

Προϋποθέσεις συμμετοχής σε κοινή εγκληματική επιχείρηση αποτελούν:

η ύπαρξη πολλών προσώπων που ενεργούν με κοινό σκοπό

η σημαντική συμβολή στον κοινό εγκληματικό σκοπό

η πραγμάτωση του κοινώς σχεδιασμένου εγκλήματος

Κατά συνέπεια, η συμμετοχή σε κοινή εγκληματική επιχείρηση δεν περιορίζεται στην απλή σύνδεση με τους δράστες των εγκλημάτων.

□ Ευθύνη διοικητή [κατάλογος ελέγχων]

Πρέπει επίσης να αντιμετωπίζονται με προσοχή πρόσωπα που ήταν ιεραρχικά ανώτερα υφισταμένων οι οποίοι συμμετείχαν σε πράξη ή πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό. Σε περίπτωση που ο χειριστής της υπόθεσης δεν μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη ατομικής ευθύνης για την ή τις πράξεις βάσει της προσωπικής συμπεριφοράς του αιτούντος, η ατομική ευθύνη μπορεί ενδεχομένως να στοιχειοθετηθεί βάσει της «ευθύνης διοικητή». Η ευθύνη αυτή βασίζεται στο σκεπτικό ότι οι ανώτεροι σε μια ιεραρχία φέρουν ειδική ευθύνη για τη συμπεριφορά όσων τελούν υπό τις εντολές και τον έλεγχο τους.

Πρέπει να εξακριβώνονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- η ύπαρξη **σχέσης ανωτέρου-υφισταμένου** μεταξύ του προσώπου και άλλου ή άλλων οι οποίοι σχετίζονται με τις πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό:

Η ύπαρξη επίσημης ιεραρχίας διοίκησης —εντός ή εκτός στρατιωτικού πλαισίου— αποτελεί μία, αλλά όχι την αποκλειστική ένδειξη. Ο χειριστής της υπόθεσης μπορεί να συναγάγει την ύπαρξη σχέσης ανωτέρου-υφισταμένου εάν οι δράστες της ή των πράξεων που συνεπάγονται αποκλεισμό τελούσαν υπό τη διοίκηση / τις διαταγές και τον έλεγχο του αιτούντος:

- σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι ο αιτών **γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει** ότι ο υφιστάμενός του διέπραξε, διέπραττε ή επρόκειτο να διαπράξει την ή τις πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό:

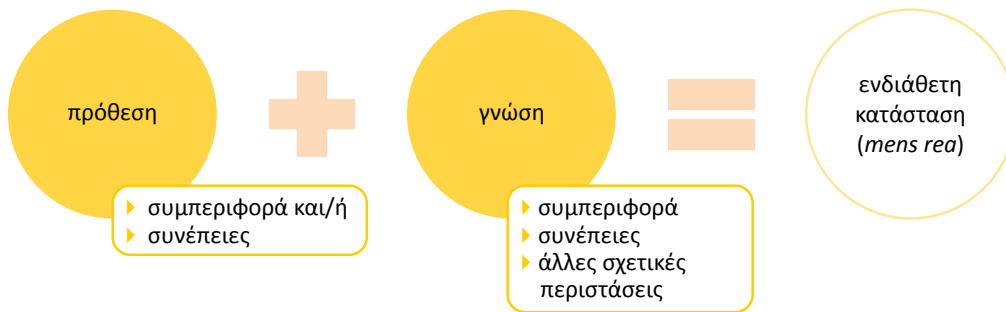
Στην περίπτωση αυτή, η γνώση θα πρέπει να ερμηνεύεται υπό την ευρεία έννοια, συμπεριλαμβανομένου του εάν ο αιτών όφειλε να γνωρίζει λόγω της θέσης του:

- ο αιτών απείχε ή **παρέλειψε να αποτρέψει ή να εμποδίσει** την τέλεση της ή των πράξεων και **να τιμωρήσει** τους δράστες:

Ο αιτών εξακολουθεί να φέρει ατομική ευθύνη ακόμη και εάν προσπάθησε αλλά απέτυχε να αποτρέψει ή να εμποδίσει την τέλεση της ή των πράξεων ή ακόμη και εάν απέτυχε να τιμωρήσει αναλόγως τους υφισταμένους του.

Ενδιάθετη κατάσταση: πρόθεση και γνώση (*mens rea*)

Σε αυτό το στάδιο, ο χειριστής της υπόθεσης πρέπει να εξετάσει, βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, το κατά πόσον υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστευτεί ότι ο αιτών συμμετείχε στις πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό **εν γνώσει** του και **με πρόθεση**.

Εάν δεν συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις, δεν είναι δυνατόν να καταλογιστεί ατομική ευθύνη ούτε να εφαρμοστούν οι ρήτρες αποκλεισμού.

□ Γνώση [κατάλογος ελέγχων]

Όσον αφορά την ατομική ευθύνη, ως «γνώση» εννοείται γενικά η επίγνωση ότι συντρέχει περίπτωση ή ότι θα επέλθει συνέπεια κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων. Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει συνεπώς να αποδείξει ότι υφίστανται σοβαροί λόγοι να πιστευτεί ότι ο αιτών είχε γνώση της περίπτωσης ή της συνέπειας.

Ανάλογα με τον χαρακτηρισμό της πράξης που συνεπάγεται αποκλεισμό, η γνώση μπορεί να συγκεκριμενοποιείται υπό τις εκάστοτε περιστάσεις (γενοκτονία, εγκλήματα πολέμου).

Επίσης, μπορεί να είναι απαραίτητο να αποδειχθούν συγκεκριμένες πτυχές της γνώσης, ανάλογα με τις διάφορες μορφές συμπεριφοράς που συνεπάγονται ατομική ευθύνη (π.χ. υποκίνηση, ευθύνη διοίκησης).

Ο χειριστής της υπόθεσης μπορεί να τεκμηριώσει τη γνώση βάσει των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των δηλώσεων του αιτούντος. Θα πρέπει, ωστόσο, να αντιμετωπίζονται με προσοχή περιπτώσεις στις οποίες η γνώση συνάγεται από ενδείξεις, όπως πληροφορίες σχετικά με το γενικό πλαίσιο εκδήλωσης της συμπεριφοράς, την κλίμακα των αποτρόπαιων πράξεων που διαπράχθηκαν, τη γενική τους φύση σε μια περιοχή ή χώρα, κ.λπ. Ο αιτών δεν είναι απαραίτητο να γνώριζε κατά τη διάπραξη του εγκλήματος το περιεχόμενο των πληροφοριών σχετικά με τη χώρα καταγωγής.

□ Πρόθεση [κατάλογος ελέγχων]

Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη δύο πτυχές της πρόθεσης:

- ▶ επιδίωξε (είχε την πρόθεση) ο αιτών να ενεργήσει με τη συγκεκριμένη συμπεριφορά;
- ▶ επιδίωξε (είχε την πρόθεση) ο αιτών να προκαλέσει τη συνέπεια (ή γνώριζε ότι αυτή θα επέλθει κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων);

Μερικές φορές, για να συνεπάγεται μια πράξη τον αποκλεισμό του αιτούντος, απαιτείται ένα επιπλέον στοιχείο πρόθεσης (π.χ. «γενοκτόνος πρόθεση», συγκεκριμένη πρόθεση δίωξης ως έγκλημα κατά της ανθρωπότητας).

Ορισμένες μορφές συμμετοχής στη διάπραξη ενός εγκλήματος από τρίτο πρόσωπο προϋποθέτουν πρόθεση όχι μόνο σε σχέση με την ατομική συμπεριφορά, αλλά και σε σχέση με τη διάπραξη του εγκλήματος από το συγκεκριμένο πρόσωπο (π.χ. σχεδιασμός, έκδοση διαταγής ή υποκίνηση για τέλεση εγκλημάτων από τρίτους, κοινή εγκληματική επιχείρηση).

Πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό και αποδίδονται σε ομάδα ή καθεστώς [κατάλογος ελέγχων]

Απαιτείται προσοχή όταν εξετάζεται ο αποκλεισμός αιτούντων οι οποίοι συνδέονταν με ομάδα ή καθεστώς που ενεπλάκη σε πράξεις οι οποίες συνεπάγονται αποκλεισμό.

Το γεγονός ότι ο αιτών συνδεόταν/συνδέεται με ομάδα ή καθεστώς υπεύθυνο για πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό δεν απαλλάσσει τον χειριστή της υπόθεσης από το καθήκον να εξακριβώσει την ατομική ευθύνη αιτούντος για τις πράξεις αυτές.

Για την απόδειξη της ατομικής ευθύνης δεν αρκεί ο συσχετισμός με μια εγκληματική ομάδα ή με κάποιο καθεστώς. Επαρκείς αποδείξεις τόσο για τα κριτήρια «συμπεριφοράς» που τεκμηριώνουν μια συγκεκριμένη μορφή ατομικής ευθύνης όσο και για την «ενδιάθετη κατάσταση» του αιτούντος μπορούν να συναχθούν από τη φύση, το μέγεθος της ομάδας ή το καθεστώς, την οικειοθελή συμμετοχή στην ομάδα και τη θέση, τον βαθμό, το κύρος και την επιρροή του αιτούντος εντός της ομάδας. Παραμένει, ωστόσο, απαραίτητο να προσδιορίσει ο χειριστής τη μορφή της ατομικής ευθύνης και να εξετάσει τα πραγματικά περιστατικά υπό το φως των αντίστοιχων κριτηρίων.

Συμπληρωματικά προς τις ενέργειες του αιτούντος πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:

□ **Μορφή σύνδεσης του αιτούντος με την ομάδα ή το καθεστώς** [κατάλογος ελέγχων]

Εκτός από τις δραστηριότητες, τον ρόλο και τις αρμοδιότητες του αιτούντος, ο εξεταστής της υπόθεσης θα πρέπει να διερευνήσει την επακριβή μορφή της σχέσης που είχε ή έχει ο αιτών με την ομάδα ή το καθεστώς που εμπλέκεται σε πράξεις οι οποίες συνεπάγονται αποκλεισμό (π.χ. ιδιότητα επίσημου μέλους ή άτυπη συμμετοχή).

□ **Δραστηριότητες και φύση της ομάδας ή του καθεστώτος** [κατάλογος ελέγχων]

Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να εξετάσει τις δραστηριότητες της ομάδας και την εγκληματική της φύση (π.χ. το εάν μπορεί να της καταλογιστεί ευθύνη για εγκλήματα που συνεπάγονται αποκλεισμό) κατά το χρονικό διάστημα στο οποίο ο αιτών συνδεόταν ή συνδέεται με την ομάδα.

Η απαγόρευση της δράσης της ομάδας ή του καθεστώτος κατά το παρελθόν ή το παρόν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και/ή τη διεθνή κοινότητα (ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, έλεγχος από το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο κ.λπ.) συνιστά ισχυρή ένδειξη, η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη αλλά δεν είναι καθοριστική από μόνη της.

Πρέπει να ληφθεί υπόψη ο πιθανός κατακερματισμός της ομάδας ή του καθεστώτος σε πολιτικές, στρατιωτικές και κατασκοπευτικές πτέρυγες κ.λπ. Η αξιολόγηση θα πρέπει στη συνέχεια να επικεντρωθεί στη μερίδα της ομάδας ή του καθεστώτος με την οποία συνδεόταν άμεσα ο αιτών.

Στην ανάλυση αυτή θα πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη το εάν ο αιτών γνώριζε την τέλεση από την ομάδα ή το καθεστώς πράξεων που συνεπάγονται αποκλεισμό.

□ **Ελευθερία επιλογής όσον αφορά τη σύνδεση με την ομάδα ή το καθεστώς** [κατάλογος ελέγχων]

Για να τεκμηριώσει την ατομική ευθύνη, ο χειριστής της υπόθεσης καλείται να αποδείξει ότι ήταν οικειοθελής:

- η **σύνδεση του αιτούντος** με την ομάδα ή το καθεστώς, και/ή
- η **συνέχιση της συμμετοχής του** στην ομάδα ή το καθεστώς. Σε αυτό το πλαίσιο, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να λάβει υπόψη το χρονικό διάστημα συμμετοχής του αιτούντος στην ομάδα ή το καθεστώς και τις ευκαιρίες που είχε για να αποστασιοποιηθεί.

Μπορεί επίσης να συντρέχει η περίπτωση του εξαναγκασμού.

□ **Θέση, βαθμός, κύρος και επιρροή του αιτούντος στην ομάδα ή στο καθεστώς** **[κατάλογος ελέγχων]**

Η θέση, ο βαθμός, το κύρος και η επιρροή του αιτούντος στην ομάδα ή στο καθεστώς αναμένεται να συμβάλουν στον προσδιορισμό της ικανότητας του αιτούντος να ελέγχει ή να επηρεάζει τις δραστηριότητες της ομάδας ή του καθεστώτος.

Λόγοι μη καταλογισμού ατομικής ευθύνης [κατάλογος ελέγχων]

□ **Απουσία πνευματικής ικανότητας για την κατανόηση και τον έλεγχο μιας συμπεριφοράς [κατάλογος ελέγχων]**

Υπάρχουν λόγοι για τους οποίους καθίσταται άνευ σημασίας το υποκειμενικό στοιχείο που απαιτείται για τον καταλογισμό ατομικής ευθύνης («ενδιάθετη κατάσταση»).

Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες ενδείξεις που υποδεικνύουν ότι το πρόσωπο στερείται της ικανότητας να ελέγξει ή να κατανοήσει τη φύση ή τον έκνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς του:

□ **Ψυχική νόσος ή βλάβη [κατάλογος ελέγχων]**

Η ψυχική νόσος ή βλάβη που αποκλείει την ικανότητα ενός προσώπου να εκτιμήσει τον έκνομο χαρακτήρα ή τη φύση της συμπεριφοράς του ή την ικανότητά του να ελέγξει την συμπεριφορά του προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις επιταγές του δικαίου αποτελεί λόγο μη καταλογισμού ατομικής ευθύνης

□ **Ακούσια μέθη [κατάλογος ελέγχων]**

Η ακούσια μέθη **δεν** αποτελεί λόγο μη καταλογισμού ατομικής ευθύνης εάν το πρόσωπο έχει περιέλθει οικειοθελώς σε κατάσταση μέθης υπό συνθήκες που του επέτρεπαν να γνωρίζει ότι η μέθη ενέχει κίνδυνο πιθανής συμμετοχής του σε συμπεριφορά που συνιστά πράξη η οποία συνεπάγεται αποκλεισμό και παρέβλεψε αυτόν τον κίνδυνο.

□ **Ανωριμότητα [κατάλογος ελέγχων]**

Ο αποκλεισμός δεν δικαιολογείται σε περιπτώσεις αιτούντων οι οποίοι κατά τον χρόνο της εμπλοκής τους σε αξιόποινες πράξεις δεν είχαν συμπληρώσει το ελάχιστο όριο ηλικίας για τον καταλογισμό ποινικής ευθύνης. Αν και δεν υπάρχει διεθνώς αποδεκτό ελάχιστο όριο ηλικίας για την εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού, η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού εισηγήθηκε τον καθορισμό κατάλληλου ελάχιστου ορίου από τα κράτη. Το όριο ηλικίας δεν θα πρέπει να είναι υπερβολικά χαμηλό, λαμβανομένων υπόψη των εκάστοτε περιστάσεων συναισθηματικής, ψυχικής και διανοητικής ωριμότητας.

Αυτός ο λόγος μη καταλογισμού ποινικής ευθύνης μπορεί επίσης να εφαρμοστεί ακόμη και εάν ο αιτών έχει μεν συμπληρώσει κατά τον χρόνο τέλεσης των αξιόποινων πράξεων το ελάχιστο όριο ηλικίας για τον ποινικό καταλογισμό, αλλά κρίνεται ότι δεν έχει το επίπεδο διανοητικής, σωματικής και/ή συναισθηματικής ωριμότητας που απαιτείται για να κατανοήσει τον έκνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς του.

Στην περίπτωση των παιδιών, για την ανάλυση του ενδεχόμενου αποκλεισμού πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ορισμένες ακόμη παράμετροι, ιδίως το συμφέρον των παιδιών, η πνευματική τους ικανότητα και η ικανότητά τους να κατανοήσουν και να συναινέσουν σε πράξεις που τους ζητείται ή τους επιβάλλεται να τελέσουν. Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει επίσης να διασφαλίσει ότι έχουν εφαρμοστεί οι απαιτούμενες διαδικαστικές εγγυήσεις.

Εντούτοις, είναι δυνατόν να καταλογιστεί ποινική ευθύνη σε παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών, εάν κάτι τέτοιο προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία. Σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το επίπεδο ωριμότητας, σε συνδυασμό με το μορφωτικό επίπεδο, την επίγνωση, την ευάλωτη κατάσταση κ.λπ. του παιδιού.

Τα περισσότερα κράτη προβλέπουν μια ηλικία (κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης) κάτω από την οποία δεν είναι επ' ουδενί δυνατός ο αποκλεισμός ενός προσώπου από τη διεθνή προστασία. Συχνά, η ηλικία αυτή συμπίπτει με το ελάχιστο όριο ηλικίας ποινικού καταλογισμού που προβλέπει το εθνικό ποινικό δίκαιο.

Εθνική πρακτική:

--

□ Πραγματική και νομική πλάνη [κατάλογος ελέγχων]

Σύμφωνα με τις διεθνείς απαιτήσεις, η πραγματική και η νομική πλάνη ενδέχεται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να συνιστούν λόγους απαλλαγής από την ατομική ευθύνη διότι καταλύουν την υποκειμενική υπόσταση ενός εγκλήματος:

- **πραγματική πλάνη:** η πραγματική πλάνη αποτελεί λόγο άρσης της ευθύνης μόνο αν καταλύει την υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος.
- **νομική πλάνη:** η νομική πλάνη σχετικά με το αν μια ιδιαίτερη μορφή συμπεριφοράς είναι έγκλημα θα μπορούσε να αποτελεί λόγο αποκλεισμού της ευθύνης μόνο εάν καταλύει το υποκειμενικό στοιχείο του εγκλήματος ή σχετίζεται με την ένσταση της υπακοής σε προσαγές ανωτέρου όταν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις.

□ Ενστάσεις [κατάλογος ελέγχων]

Σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστευτεί ότι ο αιτών έχει τελέσει την πράξη που επισύρει αποκλεισμό, ο χειριστής πρέπει επιπλέον να εξετάζει εάν συντρέχουν άλλες περιστάσεις οι οποίες αίρουν τον καταλογισμό ατομικής ευθύνης.

Ο χειριστής θα πρέπει να εξετάσει εάν συνέτρεχε κάποια από τις ακόλουθες περιπτώσεις όταν ο αιτών τέλεσε την πράξη ή τις πράξεις που επισύρουν αποκλεισμό:

Εξαναγκασμός [κατάλογος ελέγχων]

*Πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες **σωρευτικές** προϋποθέσεις:*

1. Η συμπεριφορά του αιτούντος προκλήθηκε κατόπιν απειλής (εναντίον του αιτούντος ή άλλου προσώπου) επικείμενου θανάτου ή συνεχιζόμενης ή επικείμενης βαρείας σωματικής βλάβης.
2. Ο αιτών ενήργησε αναγκαστικά και εύλογα για να αποφύγει την απειλή αυτή.
3. Ο αιτών δεν είχε σκοπό να προκαλέσει βαρύτερη βλάβη από την απειλή που επιδίωξε να αποφύγει.

Αυτοάμυνα ή υπεράσπιση άλλων (ή περιουσίας στην περίπτωση εγκλημάτων πολέμου)

[κατάλογος ελέγχων]

*Πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες **σωρευτικές** προϋποθέσεις:*

1. Επικείμενη και παράνομη άσκηση βίας εναντίον του αιτούντος ή άλλου προσώπου (ή περιουσίας).
2. Ο αιτών ενήργησε εύλογα για την υπεράσπιση του εαυτού του ή άλλου προσώπου (ή περιουσίας).
3. Η συμπεριφορά του αιτούντος ήταν ανάλογη προς τον βαθμό κινδύνου.

Η υπεράσπιση περιουσίας συνιστά λόγο αποκλεισμού της ποινικής ευθύνης μόνο στην περίπτωση εγκλημάτων πολέμου. Πρέπει να πληρούται μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α. η περιουσία ήταν απαραίτητη για την επιβίωση του αιτούντος ή άλλου προσώπου, ή
- β. η περιουσία ήταν απαραίτητη για την εκπλήρωση στρατιωτικής αποστολής.

Προσταγή ανωτέρου [κατάλογος ελέγχων]

*Πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες **σωρευτικές** προϋποθέσεις:*

1. Ο αιτών τελούσε υπό την εντολή κυβέρνησης ή ανωτέρου (στρατιωτικού ή πολιτικού).
2. Είχε νομική υποχρέωση να εκτελεί εντολές της κυβέρνησης ή του εν λόγω ανωτέρου.
3. Δεν γνώριζε ότι η προσταγή ήταν παράνομη.
4. Η εντολή δεν ήταν πρόδηλα παράνομη (σύμφωνα με τις διεθνείς απαιτήσεις πρόδηλα παράνομη θεωρείται μια εντολή τέλεσης βασανιστηρίων, γενοκτονίας ή εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας).

Επιπρόσθετες παράμετροι [κατάλογος ελέγχων]

Οι παράμετροι που παρουσιάζονται στη συνέχεια εξαρτώνται από την εκάστοτε εθνική πρακτική.

Όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι ο αιτών φέρει ατομική ευθύνη για την ή τις πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό, ανάλογα με την εθνική πρακτική, ο χειριστής της υπόθεσης μπορεί να εξετάσει κατά πόσον ο αποκλεισμός ικανοποιεί στη συγκεκριμένη περίπτωση τους σκοπούς των ρητρών αποκλεισμού. Όσο πιο αποτρόπαιες είναι οι πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό τόσο λιγότερο συμβάλλουν οι ακόλουθοι παράγοντες στη λήψη της τελικής απόφασης.

□ Έκτιση ποινής για πράξη που επισύρει αποκλεισμό [κατάλογος ελέγχων]

Ανάλογα με την εθνική πρακτική, ο χειριστής της υπόθεσης θα μπορούσε να εξετάσει εάν ο αιτών έχει ήδη τιμωρηθεί επαρκώς για την ή τις πράξεις που επισύρουν αποκλεισμό, λαμβάνοντας υπόψη:

- το τμήμα της ποινής που έχει εκτιθεί σε σχέση με αυτό που θεωρείται εύλογο βάσει των απαιτήσεων της ΕΕ·
- τη διαγωγή του προσώπου μετά τη συμμετοχή του στην ή στις πράξεις, συμπεριλαμβανομένης της διαγωγής του κατά τη διάρκεια της φυλάκισής του·
- το εάν ο αιτών έχει εκφράσει μεταμέλεια, έχει επανορθώσει και/ή έχει αναλάβει την ευθύνη για τις πράξεις του.

□ Χρόνος που παρήλθε από την εγκληματική συμπεριφορά [κατάλογος ελέγχων]

Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να εξετάσει εάν τα εγκλήματα υπόκεινται σε παραγραφή, δηλαδή εάν παύει η δίωξή τους και εξαλείφεται το αξιόποινό τους.

Η περίπτωση αυτή αφορά κυρίως σοβαρά εγκλήματα ήσσονος σημασίας, δεδομένου ότι όλες οι άλλες πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό δεν υπόκεινται, λόγω της ιδιαίτερης σοβαρότητάς τους, σε παραγραφή.

□ Απονομή χάριτος ή αμνηστίας [κατάλογος ελέγχων]

Ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να εξετάσει εάν έχει χορηγηθεί αμνηστία ή χάρη για τις πράξεις που τελέστηκαν από τον αιτούντα.

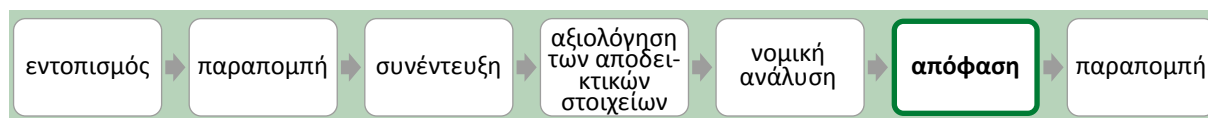
Σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να εξετάζεται περαιτέρω εάν:

- η χάρη ή αμνηστία ήταν έκφραση της δημοκρατικής βούλησης των πολιτών της εν λόγω χώρας, και
- εάν η ευθύνη του προσώπου κρίθηκε με άλλους τρόπους (π.χ. από Επιτροπή Αλήθειας και Συμφιλίωσης).

Μπορεί να διατίθενται εθνικές κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με επιπρόσθετες παραμέτρους.

Εθνική πρακτική:

7. Καθορίζοντας τα στοιχεία της απόφασης σχετικά με τον αποκλεισμό [κατάλογος ελέγχων]

Η απόφαση θα πρέπει να τεκμηριώνει με σαφή και αντικειμενικό τρόπο τον αποκλεισμό του αιτούντος από το καθεστώς πρόσφυγα και/ή την επικουρική προστασία.

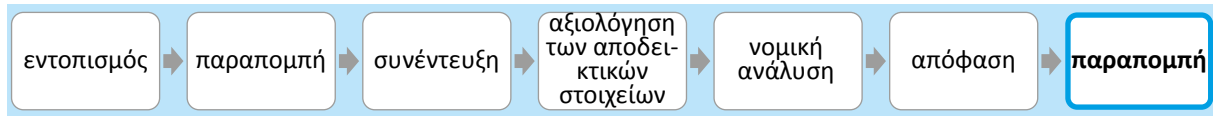
Βεβαιωθείτε ότι η απόφαση χωρίζεται σε σαφή σκέλη [κατάλογος ελέγχων]

Οι αποφάσεις με συγκροτημένη δομή χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη σαφήνεια, διαφάνεια και αντικειμενικότητα όσον αφορά το σκεπτικό και τα συμπεράσματά τους. Για την αξιολόγηση της υπόθεσης είναι σημαντικό να διαχωρίζονται τα πραγματικά από τα νομικά ζητήματα, ώστε η προσέγγιση που εφαρμόζεται να είναι δίκαιη και ορθά δομημένη.

Η δομή που προτείνεται στη συνέχεια αποτυπώνει τις κατευθυντήριες οδηγίες που προηγήθηκαν και πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το περιεχόμενο των αντίστοιχων ενοτήτων. Η δομή αυτή δεν επηρεάζει τη διαδικασία απόδειξης της υπαγωγής στο καθεστώς πρόσφυγα ή επικουρικής προστασίας που εφαρμόζεται για τη λήψη απόφασης:

Πραγματικά ζητήματα	1. Βάση των ισχυρισμών	<p>Στο πρώτο σκέλος μιας απόφασης συνήθως συνοψίζονται τα πραγματικά περιστατικά.</p> <p>Πρέπει επίσης να προσδιορίζονται τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία.</p> <p>Το σκέλος αυτό δεν θα πρέπει να περιλαμβάνει αξιολογήσεις.</p>
	2. Αξιολόγηση της αξιοπιστίας	<p>Για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας (των αποδείξεων) δίνεται έμφαση στα πραγματικά περιστατικά και στα αντίστοιχα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία αξιολογούνται βάσει δεικτών αξιοπιστίας.</p> <p>Σε αυτό το σκέλος πρέπει να γίνεται σαφές ποια πραγματικά περιστατικά γίνονται αποδεκτά και ποια απορρίπτονται.</p>
Νομικά ζητήματα	3. Προσδιορισμός πράξης που εμπίπτει στις προϋποθέσεις αποκλεισμού	<p>Τα αποδεκτά πραγματικά περιστατικά αποτελούν τη βάση για τον προσδιορισμό του κατά πόσον η πράξη επισύρει αποκλεισμό σύμφωνα με τα στοιχεία που περιγράφονται παραπάνω.</p>
	4. Ατομική ευθύνη: <ul style="list-style-type: none"> α. συμπεριφορά του αιτούντος β. πρόθεση και γνώση γ. περιστάσεις που καταλύουν την ατομική ευθύνη δ. επιπρόσθετες παράμετροι (εάν υπάρχουν, ανάλογα με την εθνική πρακτική) 	<p>Κρίσιμη σημασία για την απόφαση έχει η στοιχειοθέτηση της ατομικής ευθύνης. Θα πρέπει να εξετάζονται όλα τα στοιχεία:</p> <p>η σχέση μεταξύ της συμπεριφοράς του αιτούντος και της πράξης που συνεπάγεται αποκλεισμό, η υποκειμενική διάσταση (πρόθεση και γνώση) που απαιτεί ο ορισμός των προσδιορισθεισών πράξεων, η σχετική μορφή ατομικής ευθύνης και το κατά πόσον συντρέχουν περιστάσεις που καταλύουν την ατομική ευθύνη. Μπορούν επίσης να ληφθούν υπόψη επιπρόσθετες παράμετροι, ανάλογα με την εθνική πρακτική.</p>
	5. Απόφαση	<p>Σε περίπτωση αποκλεισμού από το καθεστώς πρόσφυγα και/ή την επικουρική προστασία, τα κράτη μέλη μπορεί, παρ' όλα αυτά, να αποφασίσουν να χορηγήσουν στα άτομα που αποκλείστηκαν άδεια παραμονής/προστασία για ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους. Ανάλογα με το εθνικό σύστημα, η απόφαση αυτή μπορεί να συμπεριλαμβάνεται στην απόφαση αποκλεισμού ή να είναι ξεχωριστή.</p>

8. Παραπομπή για έρευνα και/ή δίωξη [κατάλογος ελέγχων]

Ανάλογα με τα στοιχεία που προκύπτουν σε μια πιθανή υπόθεση αποκλεισμού (και χωρίς να επηρεαστεί η τελική της έκβαση), μπορεί να υπάρχουν περαιτέρω ζητήματα που καλείται να εξετάσει ο χειριστής. Κάτι τέτοιο μπορεί να είναι απαραίτητο σε κάθε στάδιο εξέτασης της υπόθεσης. Εάν τα στοιχεία που προέκυψαν αφορούν πράξεις που μπορούν να διερευνηθούν και να διωχθούν στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, θα πρέπει η υπόθεση να παραπεμφθεί στις αρμόδιες αρχές το συντομότερο δυνατόν.

Ακόμη και εάν το πρόσωπο δεν αποκλειστεί από το καθεστώς προστασίας, ενδέχεται να υπάρχουν βάσιμοι λόγοι παραπομπής της υπόθεσης στις εθνικές αρμόδιες ανακριτικές και διωκτικές αρχές.

Ανάλογα με τους κανόνες του εθνικού δικαίου και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη διεθνή έννομη τάξη, κάτι τέτοιο μπορεί να απαιτεί οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της υπόθεσης να διαβιβαστούν στις αρμόδιες αρχές, όπως στον εισαγγελέα, στην αστυνομία και/ή στις υπηρεσίες ασφαλείας.

Στο πλαίσιο των ενεργειών αυτών, ο χειριστής της υπόθεσης θα πρέπει να λάβει υπόψη τους ισχύοντες κανόνες για την **προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και την εμπιστευτικότητα**, καθώς και τυχόν άλλες εθνικές διατάξεις.

Εθνική πρακτική:

--

Πρακτικός οδηγός της ΕΑΣΟ: Αποκλεισμός ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΕΛΕΓΧΩΝ

- ▶ *Για περισσότερες οδηγίες κάντε κλικ στα στοιχεία του καταλόγου ελέγχων.*

1. Τι είναι ο αποκλεισμός;

Υπενθύμιση:

- Η εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού είναι υποχρεωτική
- Ο σκοπός του αποκλεισμού είναι η προάσπιση του θεσμού του ασύλου
 - έναντι της κατάχρησής του από όσους δεν δικαιούνται διεθνή προστασία
 - έναντι όσων αποφεύγουν να λογοδοτήσουν για σοβαρά εγκλήματα
- Οι λόγοι αποκλεισμού είναι:
 - εγκλήματα κατά της ειρήνης, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας
 - σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα που διαπράχθηκαν εκτός της χώρας εισδοχής προτού ο αιτών γίνει δεκτός ως πρόσφυγας
 - πράξεις που αντιβαίνουν στις αρχές και στους σκοπούς των Ηνωμένων Εθνών
 - σοβαρά εγκλήματα (μόνο όσον αφορά την επικουρική προστασία)
 - κίνδυνος για την κοινωνία ή για την ασφάλεια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται ο αιτών (μόνο όσον αφορά την επικουρική προστασία)
 - άλλα εγκλήματα, υπό ορισμένες προϋποθέσεις (μόνο όσον αφορά την επικουρική προστασία)
- Το κράτος φέρει το βάρος της απόδειξης της εκπλήρωσης των κριτηρίων αποκλεισμού

2. Εντοπισμός πιθανών περιπτώσεων αποκλεισμού

- Χρησιμοποιήστε τις διαθέσιμες πηγές εντοπισμού
- Εξετάστε τις διαθέσιμες πληροφορίες
 - συμβουλευτείτε τον φάκελο της υπόθεσης
 - συμβουλευτείτε συναφείς πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής
- Ισχύει κάποιο από αυτά τα προφίλ;
 - στρατιώτης
 - ομάδα ανταρτών
 - παραστρατιωτική ομάδα
 - αστυνομία (ή συγκεκριμένα σώματα της αστυνομίας)
 - υπηρεσίες πληροφοριών
 - μέλος της κυβέρνησης
 - δημόσιος υπάλληλος
 - μέλος οργάνωσης
 - σχέση με τις παραπάνω κατηγορίες
 - σχέση με κάποιο περιστατικό
 - εγκληματικές πράξεις

Υπενθυμίζεται ότι η υπαγωγή σε κάποια από αυτές τις κατηγορίες εξαρτάται από τη χώρα καταγωγής.

Υπενθυμίζεται ότι ο κατάλογος αυτός είναι ενδεικτικός.

3. Παραπομπή και διαδικαστικές εγγυήσεις

- Εάν προβλέπεται από την εθνική πρακτική, παραπέμψτε την πιθανή υπόθεση αποκλεισμού
- Διασφαλίστε ότι εφαρμόζονται οι προβλεπόμενες διαδικαστικές εγγυήσεις
 - διορισμός νομικού συμβούλου, ανάλογα με την περίπτωση
 - ενημέρωση του αιτούντος (και/ή του νομικού του συμβούλου) σχετικά με το ότι εξετάζεται το ενδεχόμενο αποκλεισμού
 - άλλες ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις

4. Συνέντευξη σχετικά με τον αποκλεισμό

Προετοιμασία

- Μην ξεχνάτε τη σημασία της προετοιμασίας
- Ανατρέξτε στις συναφείς εθνικές κατευθυντήριες οδηγίες και στη συναφή νομολογία
- Προσδιορίστε, στο μέτρο του δυνατού, τα ουσιώδη περιστατικά που σχετίζονται με τον αποκλεισμό
- Προετοιμάστε σχεδιάγραμμα της υπόθεσης
- Προετοιμαστείτε ψυχολογικά
- Ρυθμίστε τα πρακτικά ζητήματα
 - εξετάστε εάν είναι σκόπιμη η συμμετοχή και άλλου χειριστή
 - μέτρα ασφαλείας
 - επιλογή του διερμηνέα
 - ενημέρωση του διερμηνέα
 - πιθανότητα συμπληρωματικής συνέντευξης

Διεξαγωγή της συνέντευξης

- Ενημερώστε τον αιτούντα σύμφωνα με την εθνική πρακτική
- Βεβαιωθείτε ότι ο διερμηνέας τηρεί την ενδεδειγμένη στάση
- Τηρείτε επαγγελματική στάση
- Χρησιμοποιήστε κατάλληλες τεχνικές συνέντευξης
 - ακολουθήστε εξατομικευμένη προσέγγιση
 - επενδύστε στη δημιουργία οικειότητας
 - εφαρμόστε προσέγγιση «από το γενικό στο ειδικό»
 - ελέγξτε και επιβεβαιώστε
- Επικεντρωθείτε στην προσωπική εμπλοκή του αιτούντος: «Εγώ» αντί για «εμείς»
- Εξετάστε πιθανά ζητήματα αξιοπιστίας

5. Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων

- Εφαρμόστε το μέτρο «σοβαροί λόγοι να πιστεύεται»
- Εξετάστε όλες τις σχετικές περιστάσεις, ακόμη και όταν το βάρος της απόδειξης μετατοπίζεται στον αιτούντα
- Λάβετε υπόψη τυχόν ειδικές παραμέτρους
 - στοιχεία που αποδεικνύουν ότι έχουν ασκηθεί κατά του αιτούντος ποινικές διαδικασίες στη χώρα καταγωγής
 - ζητήματα εμπιστευτικότητας
 - πηγές ανοιχτής πρόσβασης και μέσα κοινωνικής δικτύωσης
 - ανώνυμες μαρτυρίες

6. Νομική ανάλυση

6.1. Προσδιορισμός πράξεων που εμπίπτουν στις προϋποθέσεις αποκλεισμού

- Υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι ο αιτών σχετίζεται με κάποιο από τα ακόλουθα:

α.	πράξη	πλαίσιο	αυτουργός	στόχος	υποκειμενική υπόσταση ⁽¹⁾
έγκλημα κατά της ειρήνης	<ul style="list-style-type: none"> □ όσον αφορά επιθετικό πόλεμο: □ σχεδιασμός □ προετοιμασία □ υποκίνηση □ κήρυξη □ συμμετοχή σε κοινό σχέδιο ή συνωμοσία 	<ul style="list-style-type: none"> □ διεθνής ένοπλη σύγκρουση (στην οποία πρέπει να συμμετέχει κάποιο κράτος ή κρατική οντότητα) 	<ul style="list-style-type: none"> □ υψηλόβαθμος αξιωματούχος 	—	—
έγκλημα πολέμου	<ul style="list-style-type: none"> □ σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου οι οποίες συνεπάγονται άμεσα ατομική ευθύνη κατά το διεθνές δίκαιο (μεταξύ άλλων άρθρο 8 του Καταστατικού της Ρώμης) 	<ul style="list-style-type: none"> □ ένοπλη σύγκρουση (διεθνής ή μη) □ αιτιώδης συνάφεια (σχέση) με την ένοπλη σύγκρουση 	<ul style="list-style-type: none"> □ οποιοσδήποτε (περιλαμβανομένων αμάχων) 	<ul style="list-style-type: none"> □ προστατευόμενα πρόσωπα/ αγαθά □ οποιοσδήποτε, εάν χρησιμοποιούνται παράνομα όπλα ή πολεμικές μέθοδοι 	<ul style="list-style-type: none"> □ γνώση της σύγκρουσης □ γνώση του καθεστώτος προστασίας των προσώπων/ αγαθών κατά των οποίων στρέφεται η επίθεση □ ορισμένα εγκλήματα πολέμου έχουν συγκεκριμένη υποκειμενική υπόσταση
έγκλημα κατά της ανθρωπότητας	<ul style="list-style-type: none"> □ έγκλημα που χαρακτηρίζεται ως θεμελιωδώς απάνθρωπη πράξη (βλ. άρθρα 6 και 7 του Καταστατικού της Ρώμης) 	<p><i>επίθεση η οποία:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> □ στρέφεται κατά του άμαχου πληθυσμού □ είναι εκτεταμένη ή συστηματική (στο πλαίσιο παραβατικής συμπεριφοράς) 	<ul style="list-style-type: none"> □ οποιοσδήποτε (περιλαμβανομένων αμάχων) 	<ul style="list-style-type: none"> □ άμαχος πληθυσμός (περιλαμβανομένων, σε ορισμένες περιπτώσεις, ένοπλων στοιχείων) □ ορισμένα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας έχουν ειδικό στόχο (π.χ. γενοκτονία) 	<ul style="list-style-type: none"> □ γνώση της επίθεσης □ για να χαρακτηριστούν ορισμένες πράξεις ως εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας πρέπει να συνδέονται με μια συγκεκριμένη πρόθεση (π.χ. δίωξη και γενοκτονία).

⁽¹⁾ Για να χαρακτηριστούν ορισμένες πράξεις ως εγκλήματα, πρέπει επιπλέον να έχουν μια συγκεκριμένη υποκειμενική υπόσταση, πέραν των γενικών προϋποθέσεων της ενδιάθετης κατάστασης, συγκεκριμένα της πρόθεσης (σε σχέση με τη συμπεριφορά και/ή τις συνέπειες) και της γνώσης (σε σχέση με τη συμπεριφορά, τις συνέπειες και/ή τις σχετικές περιστάσεις), όπως απαιτεί ο ορισμός του εκάστοτε εγκλήματος.

- **Υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι ο αιτών σχετίζεται με κάποιο από τα ακόλουθα:**

β.	πράξη	πλαίσιο	αυτουργός	στόχος	υποκειμενική υπόσταση (!)
σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα (καθεστώς πρόσφυγα)	<ul style="list-style-type: none"> □ χαρακτηρισμένο έγκλημα — αρκούντως σοβαρό □ μη πολιτικό (κίνητρο από το οποίο εξαρτάται ο καθορισμός του πολιτικού χαρακτήρα) 	<p>Το έγκλημα διαπράχθηκε:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ εκτός της χώρας εισδοχής □ πριν από την υπαγωγή στο καθεστώς πρόσφυγα 	οποιοσδήποτε	οποιοσδήποτε (ανάλογα με τον ορισμό του εγκλήματος)	Ενδέχεται να ισχύουν ειδικές προϋποθέσεις, ανάλογα με το έγκλημα.
σοβαρό έγκλημα (επικουρική προστασία)	<ul style="list-style-type: none"> □ χαρακτηρισμένο έγκλημα — αρκούντως σοβαρό 	—	οποιοσδήποτε	οποιοσδήποτε (ανάλογα με τον ορισμό του εγκλήματος)	—

- **Υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι ο αιτών σχετίζεται με κάποιο από τα ακόλουθα:**

γ.	πράξη	πλαίσιο	αυτουργός	στόχος	υποκειμενική υπόσταση (!)
πράξεις που αντιβαίνουν στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών	<ul style="list-style-type: none"> □ σοβαρές και συστηματικές παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου, καθώς και πράξεις οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί από τη διεθνή κοινότητα αντίθετες προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών 	<ul style="list-style-type: none"> □ διεθνής διάσταση (πιθανές επιπτώσεις στη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια και στις αρμονικές σχέσεις μεταξύ κρατών) 	<ul style="list-style-type: none"> □ οποιοσδήποτε (συχνά κάποιος ανώτερος αξιωματούχος) 	<ul style="list-style-type: none"> □ Ανάλογα με την πράξη, μπορεί να ισχύουν ειδικές προϋποθέσεις. 	<ul style="list-style-type: none"> □ Ανάλογα με την πράξη, μπορεί να ισχύουν ειδικές προϋποθέσεις.

- **Μόνο όσον αφορά τον αποκλεισμό από την επικουρική προστασία:**
Υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι το πρόσωπο συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία ή για την ασφάλεια του κράτους;

- Μόνο όσον αφορά τον αποκλεισμό από την επικουρική προστασία και εφόσον προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία:

Έχει ο αιτών διαπράξει ένα ή περισσότερα εγκλήματα εκτός του πεδίου εφαρμογής των ρητρών αποκλεισμού;

	πράξη	πλαίσιο	αυτουργός	στόχος	υποκειμενική υπόσταση ⁽¹⁾
άλλα εγκλήματα, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις	<ul style="list-style-type: none"> □ ένα ή περισσότερα εγκλήματα εκτός του πεδίου εφαρμογής των λόγων αποκλεισμού □ πράξη ή πράξεις που θα επέσυραν την ποινή της φυλάκισης εάν είχαν διαπραχθεί στο κράτος μέλος 	<ul style="list-style-type: none"> □ Διαπράχθηκε πριν από την εισδοχή στο κράτος μέλος. □ φυγή από τη χώρα καταγωγής αποκλειστικά και μόνο για την αποφυγή κυρώσεων συνεπεία των εγκλημάτων αυτών 	<ul style="list-style-type: none"> □ οποιοσδήποτε 	—	—

- Στην περίπτωση υπόθεσης τρομοκρατικών ενεργειών, εξετάστε βάσει των παραπάνω στοιχείων ποιος λόγος αποκλεισμού μπορεί να ισχύει.

6.2. Ατομική ευθύνη

- **Εξακριβώστε εάν η συμπεριφορά του αιτούντος συνδέεται με την πράξη που συνεπάγεται αποκλεισμό, λαμβάνοντας υπόψη τα ακόλουθα:**
 - **Φυσική αυτοουργία:** Ο αιτών διέπραξε ο ίδιος την πράξη που συνεπάγεται αποκλεισμό;
 - **Υποκίνηση τρίτων:** Ο αιτών παρότρυνε άλλα πρόσωπα να τελέσουν την ή τις πράξεις;
 - **Συνέργεια:** Συμμετείχε ο αιτών ως συνεργός στην τέλεση της ή των πράξεων από τρίτους;
 - **Κοινή εγκληματική επιχείρηση:** Συμμετείχε ο αιτών σε κοινή εγκληματική επιχείρηση;
 - **Ευθύνη διοίκησης:** Φέρει ο αιτών ευθύνη για πράξεις των υφισταμένων του;

- **Αξιολογήστε την ενδιάθετη κατάσταση του αιτούντος κατά την τέλεση της πράξης:**

- Γνώση
- Πρόθεση

Εάν ο αιτών ήταν ο αυτοουργός

Πρόθεση σε σχέση με:

- τη συμπεριφορά και/ή
- τις συνέπειες
- *όπως απαιτεί ο ισχύων ορισμός του εγκλήματος*

Γνώση σε σχέση με:

- τη συμπεριφορά
- τις συνέπειες και/ή
- τις σχετικές περιστάσεις
- *όπως απαιτεί ο ισχύων ορισμός του εγκλήματος*

Εάν ο αιτών συμμετείχε σε εγκλήματα τρίτων

Πρόθεση σε σχέση με:

- τη συμπεριφορά και/ή
- τις συνέπειες
- *όπως απαιτείται ανάλογα με τη μορφή συμμετοχής*

Γνώση σε σχέση με:

- τη συμπεριφορά
- τις συνέπειες και/ή
- τις σχετικές περιστάσεις
- *όπως απαιτείται ανάλογα με τη μορφή συμμετοχής*

- **Όταν οι πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό αποδίδονται σε ομάδα ή καθεστώς με το οποίο συνδέεται ο αιτών, εξετάστε ιδίως:**

- τις δραστηριότητες του αιτούντος
- τη μορφή της σχέσης του αιτούντος με την ομάδα ή το καθεστώς
- τις δραστηριότητες και τη φύση της ομάδας ή του καθεστώτος
- την ελευθερία επιλογής όσον αφορά τη σύνδεση με την ομάδα ή το καθεστώς
- τη θέση, τον βαθμό, το κύρος και την επιρροή του αιτούντος στην ομάδα ή στο καθεστώς

- **Αξιολογήστε εάν συντρέχουν λόγοι μη καταλογισμού ατομικής ευθύνης:**

- Απουσία πνευματικής ικανότητας για την κατανόηση και τον έλεγχο μιας συμπεριφοράς
 - ψυχική νόσος ή βλάβη
 - ακούσια μέθη
 - ανωριμότητα
- Πραγματική και νομική πλάνη
- Ενστάσεις
 - εξαναγκασμός
 - αυτοάμυνα ή υπεράσπιση άλλων (ή περιουσίας στην περίπτωση εγκλημάτων πολέμου)
 - προσταγή ανωτέρου

- **Εάν προβλέπεται από την εθνική πρακτική, να ληφθούν υπόψη επιπρόσθετες παράμετροι:**

- έκτιση ποινής για πράξη που επισύρει αποκλεισμό
- χρόνος που παρήλθε από την εγκληματική συμπεριφορά
- απονομή αμνηστίας ή χάριτος

7. Καθορίζοντας τα στοιχεία της απόφασης σχετικά με τον αποκλεισμό

- Βεβαιωθείτε ότι η απόφαση χωρίζεται σε σαφή σκέλη:

Πραγματικά ζητήματα:

1. Βάση των ισχυρισμών —περιλαμβανομένων των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων
2. Αξιολόγηση αξιοπιστίας —σαφής προσδιορισμός των ουσιωδών περιστατικών που γίνονται δεκτά / απορρίπτονται

Νομικά ζητήματα:

3. Προσδιορισμός πράξης που εμπίπτει στις προϋποθέσεις αποκλεισμού
4. Ατομική ευθύνη
 - α) συμπεριφορά του αιτούντος, η οποία είναι σαφώς ενδεικτική της μορφής ατομικής ευθύνης που αναγνωρίζεται ότι υφίσταται
 - β) πρόθεση και γνώση, όπως απαιτείται βάσει των κριτηρίων που διέπουν τη μορφή ατομικής ευθύνης που αναγνωρίζεται ότι υφίσταται
 - γ) περιστάσεις που καταλύουν την ατομική ευθύνη
 - δ) επιπρόσθετες παράμετροι (εάν προβλέπονται από την εθνική πρακτική)
5. Απόφαση

8. Παραπομπή για έρευνα και/ή δίωξη

- Παραπέμφτε την υπόθεση στις αρμόδιες αρχές ανάλογα με τη φύση των στοιχείων που προκύπτουν
Λάβετε υπόψη τις παραμέτρους της προστασίας του ιδιωτικού απορρήτου και της εμπιστευτικότητας.

Πρακτικός οδηγός της ΕΑΣΟ: Αποκλεισμός ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η σχετική νομοθεσία και νομολογία που μπορεί να φανεί χρήσιμη στον χειριστή μιας πιθανής υπόθεσης αποκλεισμού.

Οδηγία για την αναγνώριση

Ρήτρες αποκλεισμού βάσει της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία, και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας:

Αποκλεισμός από το καθεστώς πρόσφυγα

Άρθρο 12 της οδηγίας για την αναγνώριση

1. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής **αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα** εφόσον:

α) εμπίπτει στο πεδίο του **άρθρου 1Δ της Σύμβασης της Γενεύης [...]**

β) αναγνωρίζεται από τις αρμόδιες αρχές της χώρας όπου έχει μετοικήσει ως έχων τα **δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την κατοχή της ιθαγένειας της εν λόγω χώρας, ή δικαιώματα και υποχρεώσεις αντίστοιχα** προς αυτά.

2. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής **αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα** όταν υπάρχουν **σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι:**

α) έχει διαπράξει **έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου ή έγκλημα κατά της ανθρωπότητας**, όπως τα εγκλήματα αυτά ορίζονται στις διεθνείς συμβάσεις που έχουν καταρτιστεί με σκοπό τη θέσπιση διατάξεων σχετικών με τα εγκλήματα αυτά

β) έχει διαπράξει **σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα εκτός της χώρας ασύλου πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας**, δηλαδή πριν από τον χρόνο έκδοσης άδειας διαμονής βασισμένης στην αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα· οι ιδιαίτερα σκληρές πράξεις, έστω και αν διαπράττονται με υποτιθέμενο πολιτικό στόχο, μπορούν να χαρακτηριστούν ως σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα

γ) είναι **ένοχος πράξεων που αντιβαίνουν στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών** όπως ορίζονται στο προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

3. Η παράγραφος 2 έχει εφαρμογή στα πρόσωπα που **είναι ηθικοί αυτουργοί ή συμμετέχουν με άλλον τρόπο** στη διάπραξη των εγκλημάτων ή πράξεων που αναφέρονται στην εν λόγω παράγραφο.

Αποκλεισμός από την επικουρική προστασία

Άρθρο 17 της οδηγίας για την αναγνώριση

1. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής **δεν δικαιούται επικουρική προστασία** όταν υπάρχουν **σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι:**

α) έχει διαπράξει **έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου ή έγκλημα κατά της ανθρωπότητας**, όπως τα εγκλήματα αυτά ορίζονται στις διεθνείς συμβάσεις που έχουν καταρτιστεί με σκοπό τη θέσπιση διατάξεων σχετικών με τα εγκλήματα αυτά

β) έχει διαπράξει **σοβαρό έγκλημα**

γ) είναι **ένοχος πράξεων που αντιβαίνουν στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών** όπως ορίζονται στο προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών

δ) συνιστά **κίνδυνο για την κοινωνία ή για την ασφάλεια** του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται.

2. Η παράγραφος 1 έχει εφαρμογή στα πρόσωπα που **είναι ηθικοί αυτουργοί ή συμμετέχουν με άλλον τρόπο** στη διάπραξη των εγκλημάτων ή πράξεων που αναφέρονται στην εν λόγω παράγραφο.

3. Τα κράτη μέλη **δύνανται να αποκλείουν** τους υπηκόους τρίτων χωρών ή τους ανιθαγενείς από το δικαίωμα επικουρικής προστασίας εάν τα πρόσωπα αυτά **διέπραξαν, πριν από την εισδοχή τους** στο οικείο κράτος μέλος, **ένα ή περισσότερα εγκλήματα, εκτός του πεδίου εφαρμογής της παραγράφου 1, τα οποία θα επέσυραν την ποινή της φυλάκισης** εάν είχαν διαπραχθεί στο οικείο κράτος μέλος, και **εγκατέλειψαν τη χώρα καταγωγής τους αποκλειστικά και μόνο για να αποφύγουν κυρώσεις συνεπεία των εν λόγω εγκλημάτων.**

Επιστροφή στην [Καθοδήγηση](#).

Συνομογραφίες και χρήσιμοι σύνδεσμοι

- **ΔΔ** – Διεθνές Δικαστήριο
 - Σχετικά με το Διεθνές Δικαστήριο
 - Νομολογία
- **ΔΕΕ** – Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 - Σχετικά με το ΔΕΕ
 - Νομολογία
- **ΕΔΔΑ** – Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
 - Σχετικά με το ΕΔΔΑ
 - Νομολογία
- **Καταστατικό της Ρώμης** – Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου στη Ρώμη
 - Κείμενο του Καταστατικού της Ρώμης
- **ΟΑ** – Οδηγία για την αναγνώριση
 - Κείμενο της ΟΑ
- **ICTR** – Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για τη Ρουάντα
 - Σχετικά με το ICTR
 - Νομολογία
- **ICTY** – Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία
 - Σχετικά με το ICTY
 - Νομολογία
- **SCSL** – Ειδικό Δικαστήριο για τη Σιέρα Λεόνε
 - Σχετικά με το SCSL
 - Νομολογία

Η παρούσα επισκόπηση νομοθετικών πράξεων και νομολογίας δεν αποτελεί διεξοδική απαρίθμηση παραπομπών. Σκοπός της είναι η παροχή πρακτικών οδηγιών προς τον χειριστή της υπόθεσης μέσω παραπομπών σε μερικές από τις συναφέστερες διατάξεις και περιπτώσεις της νομολογίας.

Οι παραπομπές που ακολουθούν είναι οργανωμένες ανά θέμα.

Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων

Βάρος της απόδειξης

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 4 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 12 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 της ΟΑ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ΔΕΕ, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-57/09 και C-101/09, Β και D, EU:C:2010:661, σκέψη 95

Μέτρο της απόδειξης

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 4 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 12 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 της ΟΑ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ΔΕΕ, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-57/09 και C-101/09, Β και D, EU:C:2010:661, σκέψη 87 ■ Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), JS κατά Secretary of State for the Home Department, 17 Μαρτίου 2010, σκέψη 39 ■ Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department, 21 Νοεμβρίου 2012, σκέψεις 69 -75 ■ Court of Appeal (Αγγλία και Ουαλία), AN (Αφγανιστάν κατά Secretary of State for the Home Department), [2015], EWCA ■ Supreme Court of Canada, Ezokola κατά Καναδά (Minister of Citizenship and Immigration), 2013 SCC 40, [2013] 2 S.C.R. 678, Introduction ■ Supreme Court of Canada, Pushranathan κατά Καναδά (Minister of Citizenship and Immigration), [1998] 1 S.C.R. 982 ■ Administrative Appeals Tribunal (Αυστραλία), SRYYY κατά Minister for Immigration and Multicultural Affairs, [2006] AATA 320, 5 Απριλίου 2006, σκέψεις 52-62

Προσδιορισμός πράξεων που εμπίπτουν στις προϋποθέσεις αποκλεισμού

Έγκλημα κατά της ειρήνης

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 1ΣΤ στοιχείο α) της Σύμβασης της Γενεύης</p> <p>Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο α) της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 8α του Καταστατικού της Ρώμης</p> <p>Άρθρο 6 του Καταστατικού Χάρτη του Διεθνούς Στρατιωτικού Δικαστηρίου του 1945 (Χάρτης του Λονδίνου)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Federal Court of Canada, Hinzman κατά Καναδά (Minister of Citizenship and Immigration) (F.C.), 2006 FC 420, [2007] 1 F.C.R. 561, Canada: Federal Court, 31 Μαρτίου 2006, σκέψεις 141-142 και 155-160

Έγκλημα πολέμου

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 1ΣΤ στοιχείο α) της Σύμβασης της Γενεύης</p> <p>Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο α) της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 8 του Καταστατικού της Ρώμης</p> <p>Διατάξεις σχετικά με τις σοβαρές παραβιάσεις των Συμβάσεων της Γενεύης του 1949 και Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο I</p> <p>Κοινό άρθρο 3 των Συμβάσεων της Γενεύης του 1949</p> <p>Άρθρα 4, 13 και 16 του Συμπληρωματικού Πρωτοκόλλου II</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-94-1, Prosecutor κατά Dusko Tadic (Appeals Chamber), απόφαση επί της έφεσης που άσκησε η υπεράσπιση όσον αφορά την προδικαστικώς προβληθείσα ένσταση αναρμοδιότητας, 2 Οκτωβρίου 1995, σκέψεις 128-134

Έγκλημα κατά της ανθρωπότητας

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 1ΣΤ στοιχείο α) της Σύμβασης της Γενεύης</p> <p>Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο α) της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο α) της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 6 του Καταστατικού της Ρώμης</p> <p>Άρθρο 7 του Καταστατικού της Ρώμης</p> <p>Άρθρο 5 ICTY</p> <p>Άρθρο 3 ICTR</p> <p>Σύμβαση του 1948 για την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος της γενοκτονίας</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ΔΔ, εφαρμογή της Σύμβασης για την Πρόληψη και Καταστολή του Εγκλήματος της Γενοκτονίας (Βοσνία και Ερζεγοβίνη κατά Σερβίας και Μαυροβουνίου), 26 Φεβρουαρίου 2007, σκέψεις 299, 319 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-05-88-T, Popović et al. (Trial Chamber), Judgment, 10 Ιουνίου 2010, σκέψεις 809-832 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-95-14-A, Prosecutor κατά Blaškić (Appeals Chamber), Judgment, 29 Ιουλίου 2004, σκέψεις 96-102 ■ ICTR, υπόθεση αριθ. ICTR-99-52-A, Prosecutor κατά Nahimana και λοιπών (Appeals Chamber), Judgment, 28 Νοεμβρίου 2007, σκέψεις 915-924 ■ ICTR, υπόθεση αριθ. ICTR-96-4-T, Prosecutor κατά Jean-Paul Akayesu (Trial Chamber 1), Judgment, 2 Σεπτεμβρίου 1998, σκέψεις 500-509, 521, 579 ■ Court of Appeal (Αγγλία και Ουαλία), AA-R (Ιράν) κατά Secretary of State for the Home Department, [2013] EWCA Civ 835 ■ Administrative Appeals Tribunal (Αυστραλία), SRYYY κατά Minister for Immigration and Multicultural Affairs, [2006] AATA 320, 5 Απριλίου 2006

Σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 1ΣΤ στοιχείο β) της Σύμβασης της Γενεύης</p> <p>Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο β) της οδηγίας ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας ΟΑ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ΔΕΕ, απόφαση της 24ης Ιουνίου 2015, Η. Τ. κατά Land Baden-Württemberg, EU:C:2015:413 ■ Upper Tribunal (Ηνωμένο Βασίλειο) (Asylum and Immigration Chamber), ΑΗ [άρθρο 1ΣΤ β)], [2013] UKUT 00382 ■ House of Lords Judicial Committee (Ηνωμένο Βασίλειο), Τ κατά Secretary of State for the Home Department, [1996] 2 All ER 865, 22 Μαΐου 1996 ■ Supreme Court of Canada, Febles κατά Minister of Citizenship and Immigration, 2014, SCC 68 ■ Court of Appeal (Νέα Ζηλανδία), S κατά Refugee Status Appeals Authority, CA262/97, 2 Απριλίου 1998

Πράξεις που αντιβαίνουν στους σκοπούς και στις αρχές των Ηνωμένων Εθνών

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 1ΣΤ στοιχείο γ) της Σύμβασης της Γενεύης</p> <p>Άρθρο 12 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της ΟΑ</p> <p>Καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ΔΕΕ, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C57/09 και C101/09, Β και D, EU:C:2010:661, σκέψεις 79-99 ■ Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), Al-Sirri κατά Secretary of State for the Home Department, 21 Νοεμβρίου 2012 ■ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), SR, αριθ. 611731, 27 Ιουνίου 2008 ■ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), κ. S, αριθ. 11016153, 15 Ιουλίου 2014

Κίνδυνος για την κοινωνία ή για την ασφάλεια του κράτους

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΟΑ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 29ης Ιουνίου 2012, κ. Α., αριθ. 10014511 ■ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2012, κ. Μ., αριθ. 10018884 ■ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 21ης Απριλίου 2011, κ. Ρ., αριθ. 10014066 ■ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2013, κ. Β., αριθ. 10005048 ■ Επιτροπή για θέματα προσφύγων (Γαλλία), απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2006, κα Ο., αριθ. 533907

Πράξεις τρομοκρατίας

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 51 παράγραφος 2) του Συμπληρωματικού Πρωτοκόλλου I Άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο δ) και άρθρο 13 παράγραφος 2 του Συμπληρωματικού Πρωτοκόλλου II</p> <p>Απόφαση-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας</p> <p>Απόφαση-πλαίσιο 2008/919/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με την τροποποίηση της απόφασης-πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας</p> <p>Διεθνείς συμβάσεις και πρωτόκολλα σχετικά με την τρομοκρατία (κάντε κλικ εδώ)</p> <p>Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, απόφαση 1373 (2001) του Συμβουλίου Ασφαλείας [σχετικά με απειλές ενάντια στη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια που προκαλούνται από τρομοκρατικές πράξεις], 28 Σεπτεμβρίου 2001, S/RES/1373 (2001)</p> <p>Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, απόφαση 1566 (2004) του Συμβουλίου Ασφαλείας σχετικά με απειλές ενάντια στη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια που προκαλούνται από τρομοκρατικές πράξεις, 8 Οκτωβρίου 2004, S/RES/1566 (2004)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ΔΕΕ, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C57/09 και C101/09, Β και D, ΕΥ:C:2010:661 ■ ΔΕΕ, απόφαση της 29ης Ιουνίου 2010, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof κατά Ε και F, Υπόθεση C550/09, σκέψεις 61-62 ■ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), κ. S, αριθ. 11016153, 15 Ιουλίου 2014 ■ Εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για θέματα ασύλου (Γαλλία), SR, αριθ. 611731, 27 Ιουνίου 2008

Ατομική ευθύνη

Γενικές πτυχές

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 12 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 της ΟΑ</p> <p>Άρθρα 25, 28, 30-33 του Καταστατικού της Ρώμης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ΔΕΕ, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C57/09 και C101/09, Β και D, ΕU:C:2010:661 ■ Supreme Court (Ηνωμένο Βασίλειο), JS κατά Secretary of State for the Home Department, σκέψη 55 ■ Supreme Court of Canada, Ezokola κατά Canada (Citizenship and Immigration), 201, Introduction

Μορφές ατομικής ευθύνης

Τέλεση πράξης που συνεπάγεται αποκλεισμό

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 12 παράγραφος 3 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 παράγραφος 2 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 25 παράγραφος 3 στοιχείο α) του Καταστατικού της Ρώμης</p> <p>Άρθρο 30 του Καταστατικού της Ρώμης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-98-30/1-T, απόφαση δίκης, 2001, Prosecutor κατά Miroslav Kvočka και λοιπών, σκέψη 243 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-98-30/1-T, απόφαση δίκης, 2001, Prosecutor κατά Miroslav Kvočka και λοιπών, σκέψη 251 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-94-1, Prosecutor κατά Dusko Tadic, (Appeals Chamber), απόφαση επί της έφεσης που άσκησε η υπεράσπιση όσον αφορά την προδικαστικώς προβληθείσα ένσταση αναρμοδιότητας, 2 Οκτωβρίου 1995, σκέψη 188

Υποκίνηση πράξεων τρίτων

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 12 παράγραφος 3 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 παράγραφος 2 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 25 παράγραφος 3 στοιχείο β) του Καταστατικού της Ρώμης</p> <p>Άρθρο 25 παράγραφος 3 στοιχείο ε) του Καταστατικού της Ρώμης</p> <p>Άρθρο 30 του Καταστατικού της Ρώμης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-04-82-A, Prosecutor κατά Boskoski και Tarculovski (απόφαση επί έφεσης), 19 Μαΐου 2010, σκέψη 125 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-95-14/2-A, Prosecutor κατά Dario Kordic, Mario Cerkez (απόφαση επί έφεσης), 17 Δεκεμβρίου 2004, σκέψη 27 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-98-30/1-T, απόφαση δίκης, 2001, Prosecutor κατά Miroslav Kvočka και λοιπών, σκέψη 252 ■ ICTR, υπόθεση αριθ. ICTR-99-52-A, Prosecutor κατά Nahimana και λοιπών (Appeals Chamber), 28 Νοεμβρίου 2007, σκέψεις 440, 479, 482 ■ ICTR, υπόθεση αριθ. ICTR-99-54A-A, Jean de Dieu Kamuhanda κατά The Prosecutor (απόφαση επί έφεσης), 19 Σεπτεμβρίου 2005, σκέψη 593 ■ SCSL, υπόθεση αριθ. SCSL-2004-16-A, The Prosecutor of the Special Court κατά Alex Tamba Brima, Brima Bazzy Kamara, Santigie Borbor Kanu (the AFRC accused) (απόφαση επί έφεσης), 22 Φεβρουαρίου 2008, σκέψη 301

Συνέργεια

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 12 παράγραφος 3 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 παράγραφος 2 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 25 παράγραφος 3 στοιχείο γ) του Καταστατικού της Ρώμης</p> <p>Άρθρο 30 του Καταστατικού της Ρώμης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-95-13/1, Prosecutor κατά Mrksic και λοιπών (απόφαση επί έφεσης), 5 Μαΐου 2009, σκέψεις 49, 145-159 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-98-32-A, απόφαση επί έφεσης, Prosecutor κατά Mitar Vasiljevic, 25 Φεβρουαρίου 2004, σκέψη 102 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-98-30/1-T, απόφαση δίκης, 2001, Prosecutor κατά Miroslav Knoccka και λοιπών, σκέψεις 253-256 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-94-1A, Prosecutor κατά Dusko Tadic (Τμήμα Εφετείου), 15 Ιουλίου 1999, σκέψη 229 ■ ICTR, υπόθεση αριθ. ICTR-2001-70-A, Rukundo κατά The Prosecutor (απόφαση επί έφεσης), 20 Οκτωβρίου 2010, σκέψη 52 ■ ICTR, υπόθεση αριθ. ICTR-05-88-A, Kalimanzira κατά The Prosecutor (απόφαση επί έφεσης), 20 Οκτωβρίου 2010, σκέψη 220 ■ ICTR, υπόθεση αριθ. ICTR-99-52-A, Prosecutor κατά Nahimana και λοιπών (απόφαση επί έφεσης), 28 Νοεμβρίου 2007, σκέψη 482 ■ ICTR, υπόθεση αριθ. ICTR-96-4-T, Prosecutor κατά Jean-Paul Akayesu (Trial Chamber 1), 2 Σεπτεμβρίου 1998, σκέψεις 484, 545 ■ SCSL, υπόθεση αριθ. SCSL-04-14-A, The Prosecutor κατά Moinina Fofana, Allieu Kondewa (the CDF Accused) (απόφαση επί έφεσης), 28 Μαΐου 2008, σκέψη 72 ■ Upper Tribunal (Ηνωμένο Βασίλειο), MT [άρθρο 1ΣΤ α) — Συνέργεια] Zimbabwe κατά Secretary of State for the Home Department, [2012] UKUT 00015(IAC)

Κοινή εγκληματική επιχείρηση

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 12 παράγραφος 3 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 παράγραφος 2 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 25 παράγραφος 3 στοιχείο δ) του Καταστατικού της Ρώμης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-99-36, Prosecutor κατά Radoslav BrđJanin, απόφαση επί έφεσης, 3 Απριλίου 2007, ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-98-30/1-T, απόφαση δίκης, 2001, Prosecutor κατά Miroslav Knoccka και λοιπών, σκέψεις 265-312 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-94-1-A, Prosecutor κατά Dusko Tadic, απόφαση επί έφεσης, 15 Ιουλίου 1999, σκέψεις 190-191, 195-196, 202-204, 220, 227 ■ Upper Tribunal (Ηνωμένο Βασίλειο), MT [άρθρο 1ΣΤ α) — Συνέργεια] Zimbabwe κατά Secretary of State for the Home Department, [2012] UKUT 00015(IAC)

Ευθύνη διοίκησης

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 12 παράγραφος 3 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 παράγραφος 2 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 28 του Καταστατικού της Ρώμης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-03-68-A, Prosecutor κατά Naser Oric (απόφαση επί έφεσης), 3 Ιουλίου 2008, σκέψεις 18, 20, 177 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-98-30/1-T, απόφαση δίκης, 2001, Prosecutor κατά Miroslav Knoccka και λοιπών, σκέψεις 313-314 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-95-14-T, απόφαση δίκης, Prosecutor κατά Tihomir Blaškić, 3 Μαρτίου 2000, σκέψεις 41-42, 67 ■ ICTR, υπόθεση αριθ. ICTR-97-20-T, Prosecutor κατά Laurent Semanza (ICTR Trial Chamber III), 15 Μαΐου 2003, σκέψεις 401-402

Ενδιάθετη κατάσταση (πρόθεση και γνώση)

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 30 του Καταστατικού της Ρώμης</p> <p>Άρθρο 32 του Καταστατικού της Ρώμης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-02-60-A/1-T, απόφαση επί έφεσης, Prosecutor κατά Vidoje Blagojevic και Dragan Jokic, 9 Μαΐου 2007, σκέψη 127 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-98-32-T, απόφαση δίκης, Prosecutor κατά Mitar Vasiljevic, 29 Νοεμβρίου 2002, σκέψη 71 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-98-30/1-T, απόφαση δίκης, 2001, Prosecutor κατά Miroslav Knoccka και λοιπών, σκέψη 255 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-95-14-T, απόφαση δίκης, Prosecutor κατά Tihomir Blaškić, 3 Μαρτίου 2000, σκέψη 286 ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-95-17, απόφαση δίκης, Prosecutor κατά Anto Furundzija, 10 Δεκεμβρίου 1998, σκέψη 246 ■ ICTR, υπόθεση αριθ. ICTR-96-4-T, Prosecutor κατά Jean-Paul Akayesu (Trial Chamber 1), 2 Σεπτεμβρίου 1998, σκέψη 523

Πράξεις που συνεπάγονται αποκλεισμό και αποδίδονται σε ομάδα ή καθεστώς

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 12 της ΟΑ</p> <p>Άρθρο 17 της ΟΑ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ΔΕΕ, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C57/09 και C101/09, Β και D, EU:C:2010:661, σκέψεις 88-98 ■ ICTY, IT-97-24-T Prosecutor κατά Milomir Stakic (απόφαση δίκης), 31 Ιουλίου 2003, σκέψη 433

Λόγοι μη καταλογισμού ατομικής ευθύνης

Πνευματική ικανότητα για την κατανόηση και τον έλεγχο μιας συμπεριφοράς

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
<p>Άρθρο 31 στοιχεία α) και β) του Καταστατικού της Ρώμης</p> <p>Άρθρο 40 παράγραφος 3 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTR, υπόθεση αριθ. ICTR-96-4-T, Prosecutor κατά Jean-Paul Akayesu (Trial Chamber 1), 2 Σεπτεμβρίου 1998, σκέψη 523

Εξαναγκασμός

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
Άρθρο 31 στοιχείο δ) του Καταστατικού της Ρώμης Άρθρο 33 του Καταστατικού της Ρώμης	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-96-22-A, απόφαση επί έφεσης, Prosecutor κατά Dragan Erdemovic, έφεση, 7 Οκτωβρίου 1997, σκέψη 19 ■ Upper Tribunal (Ηνωμένο Βασίλειο), AB [άρθρο 1ΣΤ α) — άμυνα — εξαναγκασμός] Ιράν [2016] UKUT 00376 (IAC)

Αυτάμυνα και υπεράσπιση άλλων

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
Άρθρο 31 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του Καταστατικού της Ρώμης	<ul style="list-style-type: none"> ■ Administrative Appeals Tribunal (Αυστραλία), απόφαση της 16ης Ιουνίου 2010, Re YYMT και FRFJ(2010), 115 ALD 590

Προσταγή ανωτέρου

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
Άρθρο 33 του Καταστατικού της Ρώμης	<ul style="list-style-type: none"> ■ ICTY, υπόθεση αριθ. IT-96-22-A, απόφαση επί έφεσης, Prosecutor κατά Dragan Erdemovic, έφεση, 7 Οκτωβρίου 1997

Συμπληρωματικές παράμετροι

Νομοθετικές πράξεις	Νομολογία
Άρθρο 29 του Καταστατικού της Ρώμης	<ul style="list-style-type: none"> ■ ΔΕΕ, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C57/09 και C101/09, Β και D, EU:C:2010:661, σκέψεις 103-105 ■ Upper Tribunal (Ηνωμένο Βασίλειο) (Asylum and Immigration Chamber), AH [άρθρο 1ΣΤ β)], [2013] UKUT 00382

Άλλες πηγές

Η έκδοση της *EASO Exclusion: Articles 12 and 17 Qualification Directive (2011/95/EU) — A Judicial Analysis* [Αποκλεισμός: Τα άρθρα 12 και 17 της οδηγίας για την αναγνώριση (2011/95/ΕΕ) — Νομική ανάλυση] αποτελεί τμήμα της σειράς επιμορφωτικών εκδόσεων της ΕΑΣΟ, η οποία απευθύνεται σε μέλη του δικαστικού σώματος και παρέχει μια ολοκληρωμένη εικόνα των ρητρών αποκλεισμού από τη σκοπιά της απονομής δικαιοσύνης.

Ο δικτυακός τόπος του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης περιέχει μια εκτεταμένη βάση δεδομένων με διεθνή κείμενα και περιπτώσεις διεθνών εγκλημάτων από την εθνική και διεθνή νομολογία. Χρήσιμα σε όσους χειρίζονται υποθέσεις που σχετίζονται με τα στοιχεία της υπόστασης των εγκλημάτων μπορούν να φανούν και τα [Νομικά εργαλεία του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου](#).

Σχετικό υλικό της Ύπατης Αρμοστείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR):

- ▶ Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων (κεφάλαιο IV),
- ▶ Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία: Η εφαρμογή των ρητρών αποκλεισμού: Άρθρο 1ΣΤ της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων
- ▶ Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία: Εξέταση των Αιτημάτων Ασύλου των Παιδιών στο πλαίσιο των άρθρων 1Α2 και 1ΣΤ της Σύμβασης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων

Χρήσιμη πηγή σχετικά με ζητήματα που αφορούν το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, το δίκαιο των διεθνών και μη διεθνών ενόπλων συγκρούσεων και τη συμπεριφορά των εμπολέμων αποτελεί ο δικτυακός τόπος της [Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού \(ICRC\)](#).

ΠΩΣ ΘΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙΤΕ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ

Δωρεάν εκδόσεις:

- ένα αντίτυπο:
από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- περισσότερα από ένα αντίτυπα ή αφίσες/χάρτες:
από τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (http://ec.europa.eu/represent_el.htm),
από τις αντιπροσωπείες στις εκτός της ΕΕ χώρες
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_el.htm), επικοινωνώντας με την υπηρεσία
Άμεση Ευρώπη (http://europa.eu/europedirect/index_el.htm) ή καλώντας τον αριθμό
00 800 6 7 8 9 10 11 (δωρεάν τηλεφωνικός αριθμός από όλη την Ένωση) (*).

(*). Οι πληροφορίες παρέχονται δωρεάν, και οι κλήσεις είναι γενικώς δωρεάν (ενδέχεται όμως κάποιες κλήσεις που πραγματοποιούνται μέσω ορισμένων τηλεπικοινωνιακών φορέων ή από τηλεφωνικούς θαλάμους ή ξενοδοχεία να χρεώνονται).

Εκδόσεις επί πληρωμή:

- από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Υπηρεσία Εκδόσεων